

4752. sz.
elnöki.

Mint hogy ezen vallás-erkölcsi irányzatu munka úgy megfelelő tartalmánál s tárgybeosztásánál, mint igen sikerült kidolgozásánál s nyelvezete és szóllás-módjánál fogva sikerültnek mondható; de azért is, mivel ezen mű a lélekhez és szívhez szóló teljes komolysága mellett is érdeklődést ébresztő oly erkölcsi utmutatót, tanácsadó és vigasztalót nyújt, a melyre épen a csendőrnek veszélyes és terhes hivatásánál fogva szüksége van s belőle a csendőr az erkölcsi tökéletesedésre és gyarapodásra igen hathatós buzdítást meríthet; de nemkülönben mivel ezen munka a val-

lásos irányzatnak a katonai szellemmel igen sikerült módon történt egyesítését tartalmazza : mindezen oknál fogva tehát ezen munkát igen üdvös és a csendőrlégénység lelkiépülésére alkalmas műnek tartom, s azért megengedem, hogy az a m. kir. csendőrség körében terjesztethessék.

Budapesten, 1892. évi szept. hó 14-én.

A minister helyett:

Gromon s. k.,
államtitkár.

ELŐSZÓ.

Kedves barátom! Olvasd és újra kérlek olvasd e könyvecskét. Minden szó, mely benne írva van, igaz baráti szívből fakad és nem akar egyebet, mint hogy intsen, oktasson s vigasztaljon téged.

Szeretettel inteni kíván téged, hogy tiszteljed Uradat, Teremtődet, hogy a túlvilági életről meg ne feledkezzél; — oktatni kíván téged, hogy sz. vallásod igazságai alapján ismerjed magasztos hivatásodat; vezetni kíván téged, hogyan töltsed be méltóan állásodat, hogyan teljesítsed hiven kötelességeidet.

Hű barátod s kísérőd akar lenni e könyvecske, hogy intsen, figyelmeztessen, erősítsen, bátorítson s vigasztaljon az élet minden küzdelmében s

tanítson miként szeressed igazán Istent, a királyt és a hazát!

Ha reád tekintek, kedves érzet szállja meg szívemet, mert magam előtt látom a nagy embert, kire bízva van a személy- és a vagyonbiztonság.

Eddig talán nem is volt alkalmad a felett gondolkodni, milyen tiszteletre méltó a te állásod, milyen nemes a csendőr hivatása. Még talán nem tudtál igazán örülni annak, hogy az isteni gondviselés a sok férfiú közül épen téged választott s reád bízta hazánkban a csend és biztonság feletti örökösödést.

Te vagy a rend és a béke hivatott őre; ha a polgárok jogai és javai törvénytelenül megtámadtatnak, te vállalsz kezességet az iránt, hogy azokat megóvjad; te ügyelsz arra, hogy a haza javára végzett munka zavartalanul haladjon előre! Szép és nemes feladat ez, s a csendőr, ki eme feladatát oldja meg, méltán megérdemli polgártársainak becsülését és tiszteletét.

Ily szempontból tekintve állásodat, áldani fogod a Mindenhatót, hogy adott neked erőt, egészséget, — hogy ép testtel és lélekkel ajándékozott meg, s hogy ez által képessé tett téged a csendőri szolgálatra, hogy ekkép szolgálj hazádat s ezzel legalább részben rójjad le nagy kötelességedet ama föld iránt, mely szült, mely ápolt s majdan eltakar.

Alig van életpálya, melyen embertársainkat annyi jótéteményben és segélyben részesíthetni, melyen annyi szép sikert lehetne aratni, melyen a törekvés nagyobb elismerésben, kitüntetésben, jutalomban részesülne, mint a csendőri pályán. Előljáróid megszeretnek téged, ha rendszerető, engedelmes, szolgálatkész csendőr leszel; dicséretes magaviseleted pedig az első lépcső a biztos előmenetelhez s dicséretes magaviseleted megszerzi számodra a hatóságok s a lakosság tiszteletét s nagyrabecsülését.

De a mily nemes és fönséges a csendőr hivatása, ép oly kitartó mun-

kát is követel állása. A csendőrtől pontosságot és engedelmességet követelnek, mert ő egy része ama nagy egésznek, melynek rendes működése csak a legnagyobb engedelmesség, a legkimértebb pontosság mellett képzelhető; — kitartó munkát kívánnak tőle, mert a csendőrnek nem szabad visszariadnia semmi bajtól, semmi veszélytől; neki le kell küzdenie az akadályokat, csakhogy az eléje tűzött célt elérhesse; — ügyességet és bátorságot várnak tőle, mert ezek a jó csendőr legfőbb tulajdonságai; hűséget követelnek tőle, mert e nélkül a csendőr csak átka ama testületnek, mely őt kebelébe fogadta.

De ha nehéz is a szolgálat, ha sok bajjal és veszélylyel jár, — ama tudat, hogy küzd és fárad az emberiség, a közjó érdekében, boldogítólag hat a csendőrrre, büszke önérzettel tölti el nemes szívét. Képzeld csak: Vastag hóréteg takarja a vidéket. Fagyasztó

szél kavarja fel az aláhulló hópelyheket. Állat és ember sietve a házba menekül, melynek ablakait a szélvihar fenyegetőleg meg - megrezegteti. Egy mély völgy torkolatánál épült, magánosan álló, szerény kis házikóban ül meleg kandalló mellett egy boldog család. A karácsonyest kedves örömeit élvezik a szülők s a gyermekek együttesen. Ott áll a szerény karácsonyfa az asztal közepén. A gyermekek boldogan csevegnek, a szülők öröme leírhatatlan. A mély völgyben két csendőr halad. Ügygyel, bajjal törnek előre, gázolnak a nagy hóban. Ők portyáznak a vidéken s örködnek, hogy az istenfélő, derék család zavartalanul élvezhesse a karácsonyest örömeit. Valóban szép, igazán nemes ténye ez az emberbaráti szeretetnek. A csendőr feláldozza nyugalma, hogy más ember nyugodtan élhessen; fárad, hogy embertársa nyugodtan tölthesse élete perczeit, lemond ünnepi szünetéről, hogy másnak boldog-

sága felett őrködjék ; veszélylyel, bajjal küzd, hogy embertársától a veszélyt, a bajt elhárítsa. Mily boldogító, mily megnyugtató reád nézve e gondolat!

Valóban nemes, igazán fönséges a csendőr hivatása!

I. RÉSZ.

A csendőr kötelességeiről.

Az eskü.

A csendőr a testületbe való beléptekor leteszi az esküt. Ezen első s ünnepélyes tény következőleg megy véghez: A csendőr jobb kezét fölemeli, s három ujjat kinyitva, kettőt pedig lezárva tartván, mondja: „Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Felséges fejedelmünk és urunk Első Ferencz József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya és Magyarország Apostoli királya, s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem. — Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint magyar királyi csendőr a közrend, csend és biztonsági szolgálatban az utasítá-

sok szerint és mint katona, a hadi törvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem; minden körülmények között csakis a szolgálat, ő Felsege és az állam javát mozdítom elő, a törvényeknek, előljáróim és fölebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot hiven megőrzöm. — Isten engem ugy segéljen. Amen.”

A kinyílt három ujj jelenti a Szentháromságot, a bezárt két ujj pedig a testet és lelket, s az egész szertartás annyit jelent, mintha mondaná: Az Atya Isten töröljön ki az élők sorából, a Fiu Isten kiontott szentséges vérének érdemeiben ne részesüljek, s a Szentlélek vonja el tőlem minden kegyelmét; — testestül, lelkestül vesszek el, ha eskümet meg nem tartom.

Te esküd által nemcsak a királynak, nemcsak hazádnak kötelezted le magadat; hanem inkább ama mindenható Istennek is, ki őrszemmel kíséri

minden szavadat, minden mozdulatodat; ki elvárja tőled e fogadalom pontos megtartását, ki bőkezű a jutalmazásban, de kérlethetlen a büntetésben is. Ha megszeged ezt a szent ígéretet, megvetnek az emberek, büntetéssel sújt a törvény, utólér téged Isten büntető keze.

Szent legyen tehát előtted e fogadalom, ez eskü és azt soha se szegd meg. Ha lelked kísértetbe jön, ha fölédred benned a szabadabb élet utáni vágy, — mindenkor emlékezzél az esküre; ez jusson eszedbe, ha a szigorú engedelmisség, a kemény munka, a sok fáradság, vagy a nehéz szolgálat már elviselhetlenné tünnek fel szemedben. Jusson eszedbe e szent fogadalom, jusson eszedbe az eskü, ha a gonoszok hűtlenségre csábítanak. Mert ha megszeged ez ígéretet, rajtad is beteljesedik az életben annyiszor bebizonyított igazság, hogy az esküszegő épp úgy mint a gyilkos vagy a gyujtogató, az Isten büntető kezét ki nem kerülheti.

Az esküszegő csendőr lelke megnyugvást sehol sem lel; az esküszegés, a hazaárulás büne üldözik mindenfelé, — éjjel-nappal érzi s érzi mindig erősebben a reá nehezedő átok súlyát, s ha bünt bünre halmozva és földi gyönyörökbe merülve, sikerül is egy időre elnémitania lelkiismeretét, a lelkiismeret szavát végkép elnyomni nem képes; élete nem nyújt neki igazi örömet, halálküzdelmét pedig borzasztóvá és kinossá teszi annak tudata, hogy halálos bűnnel válik meg a világtól. Ha pedig elérkezik a feltámadás napja s ő megjelenik a szigorú bíró előtt, hogy számot tegyen életéről, — esküszegő keze bosszúért és kárhozatért fog kiáltani.

Ne engedj tehát a csábításnak, mely téged esküszegésre akarna bírni! A csendőr legfőbb öröme, legnagyobb büszkesége az legyen, hogy hiven, pontosan, buzgón teljesítse minden kötelességét, melyet az esküvel magára vállalt.

Irják egy vitéz parancsnokról, hogy harczy lobogó hiányában sebekkel meg-
 rakott jobb kezét magasra emelve, dia-
 dalra vezette vitéz katonáit; adja Isten,
 hogy az ítélet napján, midőn az egek
 Ura trónja elé fog hívni téged, teljes
 önérzettel emelhessed magasra azt a
 jobb kezét, mely hűséget esküdött s
 hogy örömmel halljad a legfőbb biró
 ítéletét: „Mert hű valál mindhalálig,
 neked adom az élet koronáját.”

A hűségről.

„Vigyétek az Isten fegyverzetét.”
 (Efez. 6. 15.) Így figyelmezteti sz. Pál
 apostol az efezusiakat; és vajjon nem
 szól-e nekünk is e figyelmeztetés? Bi-
 zonytalan időket élünk. Még ma nem
 tudjuk mit hoz nekünk a holnap; nem
 tudjuk mely pillanatban érkezik meg a
 parancs, hogy ragadjuk meg fegyverün-
 ket a csend, rend s közbiztonság érde-
 kében. Nem tudjuk mikor lesz a helyzet
 válságossá, hogy a jognak s az igaz

ügynek csak vitéz küzdelem árán tudunk érvényt szerezni. Azért lássuk el magunkat jó előre a szükséges fegyverzettel.

Eme fegyverzet pedig első sorban: törhetetlen hűségünk a király iránt, kinek szolgálunk, — és az ügy iránt, melyhez szent eskü köt mindnyájunkat. E hűség a csendőr legszebb ékessége, a testület legerősebb pajzsa; rajta nyugszik a csendőr becsülete. Minden szavunk, minden tettünk a szivünkben fakadó hűség forrásából nyerjen táplálékot.

Hiven kell teljesítenünk felséges Urunk parancsait, hiven kell követnünk előljáróink rendeleteit; hiven kell megőriznünk minden titkot, melyet a szolgálat érdekében reánk bíznak és soha és semmi körülmények közt sem szabad azt elárulni.

A jó csendőr inkább a halált választja, semhogy a hűtlenség bünébe essék. Reá nézve nincsen baj, nincsen

veszély, mely őt a hűtlenségbe kergetné; ő tudja, hogy semmi sem menti fel az egyszer tett hűségi eskü alól. Ha életét fenyegetik, ha börtönbe vetik, ha vesztőhelyre viszik, hű marad, hű marad mindhalálig.

Miként a jó keresztényt semmi sem választhatja el Krisztus szeretetétől, „sem az inség, sem a nyomor, sem pedig a halál“, — épp úgy a csendőrt sem választhatja el semmi a királytól, a szent ügytől, — nem a szigorú engedelmesség, nem a terhes szolgálat, nem a fáradalmak, nem az égő sebek, vagy a patakzó vér, sem az életveszély, melyben forog.

E hűséget az egy élő Isten parancsolja, ki örök kárhozattal sújtja az esküszegőt. Az istenfélelem és a vallás iránti tisztelet képezik a hűség alapját; az istentelenség és a vallástalanság kioltják az ember szivéből a hűség érzelmét. Vajjon képzelhető-e, hogy az olyan ember, a ki hűtlen lett Istenéhez, ki benne nem hisz, nem bíz, változat-

lanul megtartja az egykor esküvel fogadott hűséget egy ember iránt? Vajjon képzelhető-e, hogy az olyan katona szentül megtartja az egyszer esküdött hűséget, a ki a legszentebbet is képes magától eltaszítani? Nem, csak az maradhat meg törhetetlenül a hűségben, a ki hű marad Istenéhez, hitéhez s valóságához.

Csendőreink — Istennek hála! — megőrizték mindedig az isteni félelmet, megőrizték vallásosságukat; csendőreink mindenkor, a legnagyobb baj és veszély közepett is, hívek maradtak, híven teljesítették a király parancsait. És meg vagyok győződve, hogy a hűséget ti is mindenkor meg fogjátok őrizni, hogy a hűség szent érzelme tölti el mindenkor sziveiteket. Az egek Ura soha sem hagyja el azokat, a kik benne bíznak, a jószágos Isten soha sem vonja meg segítő kezét azoktól, a kik kötelességeiket híven teljesítik.

Azért, hogy a hazát és felséges

Urunkat hiven szolgálhassuk, fohász-
kodjunk Istenhez :

Uram, maradj velem !

Maradj velem, hogy vezess karoddal
Hahogy éltem, mint a nap nyugottal,
Az örökség tengerébe száll,
S jobb valóm, ha érintesz kezeddel,
Ujra ébred mint a nap kelettel,
A halhatatlanság lánginál
Hol a fő üdvet éldelem
Én Istennel, — Isten velem !

A vitézségről.

„Virasszatok!“ így hangzik az
apostol szózata; virasszatok, mert ti
vagytok a haza biztonságának őrei.
Sok tekintetben tőletek függ a haza
jólléte, reátok van bízva a ház és a
tűzhely védelme. És valóban nincsen
megtisztelőbb feladat, annál, ha valakire
a nemzeti javak védelmét és ótalmát
bizzák; nincs nemesebb küzdelem, mint
a csendőré, ki az állam és a polgárok
védelmére fogja fegyverét. Azért tisz-

teletre méltó állás a csendőr állása, díszruha a csendőr egyenruhája.

Hogy azonban a csendőr eme tiszteletre méltó feladatát megoldhassa, férfiasnak, erősnek kell lennie; — bátorság és vitézség, ezek amaz erények, melyek nélkül jó csendőrt gondolni sem lehet.

Vitézséget tanusít a csendőr, ha nem riad vissza a személyét fenyegető véstől, ha kitartó bátorsággal szembe száll a törvénysértőkkel, ha tornyosuló bajok közepett sem veszti el lélekjelenlétét, és vérét és életét kész áldozni, valahányszor ezt szolgálata és a közjó követelik.

A vitézség a csendőr dicső erénye; annál ocsmányabb bűne a gyávaság.

A gyáva csendőr esküszegést követ el: ha a küzdelemben elcsügged, ha a vész helyét kerüli, ha a rablók táborából jövő golyózápor előtt menekülni iparkodik s elszánt bátorsággal ellen nem áll azok támadásainak.

A régi rómaiak nem temették el ünnepi pompával az oly katonát, kit a csatatéren fegyver nélkül találtak, vagy a ki gyáva futás közben hátulról lövett le. A római anya kitagadta fiát, a nő megvetette férjét, a testvér elátkozta fivérét, ki a csatamezőről gyáván menekült.

Legyetek tehát bátrak és vitézek! Ezt kívánja tőletek a haza java, ezt kívánja a mindenható Isten.

Bátorságot önt a derék csendőr szivébe: a kötelességtudás. Ez buzdítja a csendőrt, hogy bátran törjön a rablókra, hogy vitézül küzdjön meg minden bajjal és veszélylyel. „Diadalt kell aratnunk! És ha a küzdelemben elesünk, lelkünk az Istené, testünk pedig ez ellenségé.” Így gondolkodott egykoron amaz 1600 szövetséges társ, a kik 1444-ben Svájcz hótakarta csúcsai közt szt. Jakab mellett 20.000 főnyi ellenség ellen harczoltak.

Bátorságot önt a derék csendőr szí-

vébe az Istenben való bizalom. Csendörök! hiszen a vész közepett is az Isten ótalmazó keze alatt álltok, mely sértetlenül vezethet ki benneteket még a legsűrűbb golyózáporból is. Éppen a gyávát, ki félénken visszamarad, vagy hűtlenül meghátrál érheti el a baj. Mindnyájunknak sorsát az isteni gondviselés határozta meg. Az fog térténni mindnyájunkkal, a mit az Isten végtelen bölcsesége akar.

Bátorságot önt a derék csendőr szivébe a jó lelkiismeret. A becsületes csendőr nem fél a haláltól. Nyugodt lelkiismerettel fogadja a törvénysértők soraiból a haláltosztó golyózápport, mely ha életétől megfosztja is, nem fosztja meg az Isten kegyelmétől; ha pedig a megsértett törvénynek érvényt szerez, a jól teljesített kötelesség tudata mellett az emberek tiszteletét is jutalmúl nyeri. Legyetek lelkiismeretes csendörök s bátorságtok soha sem fog hiányzani.

A Custozza melletti csatában egy altiszt súlyos sebet kapott fején s eszméletét elveszté. Elvitték a csatarendből s biztos helyen sebet bekötözték; de csakhamar magához tért s megtudván, hogy társai még mindig küzdenek, összeszedte minden erejét és a csata színhelyére sietett. Ismét egy golyótól találva összerogyott s kilehelte hős lelkét!

Legyetek vitéz csendőrök! Ezt kívánja a haza java, ezt akarja az Isten! Legyetek bátrak! Ezzel érdemlitek ki a haza és polgártársaitok becsülését!

Az engedelmességről.

„Uraim!“ — így szólítá meg egy tábornok tisztjeit a csata előtt — „én engedelmeskedem a királynak, önök pedig nekem engedelmeskednek!“ E kevés szóban ki van fejezve a csendőr egyik legfőbb kötelessége. Egyik engedelmeskedik a másiknak, egyik alá van rendelve a másiknak s nincs ember az

egész testületben, a ki a fegyelem, az engedelmesség alól fel volna mentve. Az engedelmesség az összekötő kapocs, mely az egész testületet szerves egésszé fűzi össze, nagygyá s hatalmassá teszi.

De amint egy és ugyanazon ital másképpen izlik a betegnek s másképpen az egészségesnek, épp úgy van ez az engedelmességgel is a csendöröknél. A rossz csendőr elviselhetetlen terhenek nézi az engedelmisséget, melyet a jó csendőr kedves kötelességének tekint.

A rossz csendőr engedelmeskedik, mert engedelmeskedni köteles. E kényszer ólomsúlylyal nehezedik reá s megkeseríti életét. Ő parancsnokában csak az embert nézi és nem a nemes ügyet, melyet a parancsnok is szolgál; ő megfélekedzik arról, hogy minden bajtársát egyaránt köti az engedelmisség törvénye; vizsgálja, fontolgatja a parancsokat, okoskodik felettük a helyett,

hogy azonnal teljesítené azokat. Ez növeli elkeseredését és minél többet panaszkodik, átkozódik és szitkozódik helyzete felett, annál súlyosabb lesz az reá nézve.

A jó csendőr ellenben engedelmeskedik, mert engedelmeskedni akar. Nem kényszerítve mint egy rabszolga, hanem esze és akarata belső sugallatából. A jó csendőr szem előtt tartja szt. Pál apostol ama szavait: „Engedelmeskedjete elöljáróitoknak és hódoljatok nekik.“

A jó csendőr a vallást mindig szem előtt tartja, a mely megszenteli minden cselekedetét s már azért is engedelmeskedik. Ő engedelmeskedik, mert tudja, hogy felette hatalmat csak azok gyakorolhatnak, a kiket a hatalommal maga az Isten ruházott fel: „Minden hatalom az Istentől van.“

A jó csendőr engedelmeskedik, mert tudja, hogy lelke üdvösségét s túlvilági boldogságát az engedelmesség által érheti el. A csendőrnek nehéz a

szolgálata, nem böjtölhet sokat; kevés szabad idővel rendelkezik, nem mehet minden nap az Úr házába. Ámde a csendőr tud engedelmeskedni, — s ezen pontos, lelkiismeretes engedelmes-ség által sokat pótolhat, ezen keresztény engedelmesség által sok érdemet szerezhet magának az örökkévalóságra.

A jó csendőr végre engedelmeskedik a közjóra való tekintetből is, mert tudja, hogy csak az olyan csendőrtestület oldhatja meg sikeresen dicső feladatát, a melyben él az engedelmes-ség tudata. „Adjatok mellém 12 apostolt — mondá egykoron Nérei szt. Fülöp — és én megtérítem az egész világot! S ha én vezéred volnék, akkor én is mondhatnám: Adjatok mellém kevés csendőrt, de lelkesült csapatot, mely engedelmeskedni tud s át van hatva hivatása nagyságától és én megtisztítom a világ kerekességét a rablóktól. — Igen, csakis az engedelmesség teszi a testületet nagygyá, erőssé s hatalmassá.

Légy azért engedelmes, ha ez néha nehezedre is esik, ott van a legmagasztosabb példa a mi Urunk Jézus Krisztus. Ő mi érettünk engedelmissé lett egész a keresztfán szenvedett haláláig.

Én sokkal értelmesebbnek tartom a csendőrt, semhogy azt hinném, hogy az engedelmisség égető szükségét fel fogni nem képes; sokkal képzetebbnek és tanultabbnak gondolom a csendőrt, semhogy az engedelmisség hasznos voltát elismerni nem akarná; sokkal valóságosabbnak hiszem a csendőrt, semhogy az engedelmisségből folyó nehézségektől visszariadna; sokkal bátrabbnak tartom a csendőrt, semhogy elég erőt ne érezne magában ezer baj leküzdésére. Viseld béketüressel a vállaidra nehezedő keresztet, melylyel egykor majd a mennyországot fogod meghódítani!

A testületi szellemről.

Mit értünk ez alatt? Nem a gőgöt és saját erejének túlbecsülését, nem a

mások lenézését, de azt sem, hogy a csendőr olyasminek elkövetésére vállalkozik, a mi éppen a becsületével összeférhetlen. A valódi testületi szellem abban nyilvánul, ha a csendőr áthatva hivatásának magasztosságától, lángoló szeretettel viseltetik állása iránt, bátran küzd meg a bajjal, bátran száll szembe minden veszélylyel és mindig és minden körülmények közt arra törekszik, hogy a külsejét fedő egyenruha és szive érzelmei és vágyai szoros összhangzásban legyenek.

Csendőrök! csak akkor fogjátok érezni mily nemes, mennyire tiszteletre méltó a csendőr feladata, ha hivatásokhoz buzgó hittel, odaadó szeretettel fogtok ragaszkodni, s ha e szellem fog bennetek honolni.

Ti arra vagytok rendelve, hogy polgártársaitok jogait és javait megvédjétek; arra vagytok rendelve, hogy erős támaszai legyetek a hazának és e trónnak. Hozzátok fordul a haza, ha a

rend és a béke meg van zavarva és bízik vitéz fegyvereitekben.

Melyik csendőr nem lelkesülne a testületért, melynek célja oly szép, melynek feladata oly magasztos, melynek eszményei oly nemesek?! Díszes egyenruhában, válladon a vitéz fegyverrel, mily büszke lehetsz állásodra!

De talán nehéz a szolgálat, szigorú a fegyelem? Ha a sok bajra gondolva, a csendőr lelke elborul, akkor a hitben és vallásban keressen enyhülést és vigasztalást s csüggedt lelke új lelkesedést nyer.

A hit megszenteli a csendőr bölcsőjét, vándorbotját és sírját. Isteni gondviselés vezette a csendőrt a testületbe, a haza szolgálatába, s ezért minden csendőr az Isten ótalma alatt áll, a nyugalmas időben épp úgy, mint a válságos napok küzdelmeiben. És ha az van írva a sors könyvében, hogy nemes feladata teljesítésében fejezze be életét, meghal mint egy hős; neve ott ragyog

a halhatatlanok névsorában, kik a közjónak, a hazának és a trónnak életüket és vérüket hozták áldozatul. Az egyház áldást mond az elvérzett csendőrre, boldognak mondja őt, ki a jó ügyet szolgálva esett el. S ha elhagyatott volna a csendőr sírja, ha apai könnyek nem áztatják, ha senki sem locsolja a rajta virító rózsákat, ha rokonok nem keresik föl s ékés sirkő nem jelzi; de az Isten szeme örködik a csendőr nyugvóhelye fölött s az igazságos bíró mennyei koronával ékesíti föl a hős lelkét, melyet magához hítt.

A ki ily szempontból tekinti a csendőri életet, az — de csak az lehet igazi csendőr. Az ilyen csendőr bírja feljebbvalói szeretetét, társainak tiszteletét, az ily csendőrre büszke az egész testület. Ő szereti hivatását, érzi feladatának fontosságát, ismeri kötelességét s tudja mikor és mennyivel lehet a közjónak hasznára. Az ily csendőr szivét igazi testületi szellem hatja át.

Kérjétek gyakran a jóságos Istent, hogy ilyen szellem hasson át titeket s akkor könnyen fogtok minden bajt elviselni, örömmel fogjátok végezni a reátok váró munkát, a csendőri pályához lelkesen fogtok ragaszkodni. De másrészt gondosan fogtok kerülni mindent, a mi szégyent hozna fejetekre s általatok az egész testületre. A testületi szellemtől áthatva nem úgy fogjátok a munkát végezni, mint a kényszer hatalma alatt álló rabszolgák, hanem mint jellemes emberek, kik bíznak erejükben, tehetségükben és munkájuk sikerében. A buzgalom jutalmat nyer; az erény gyakorlása megszerzi számára az üdvösséget!

A becsületről.

A becsület az ember legdrágább kincse.

Ha szived érzelmei kellő öszhangzásban vannak tetteiddel, ha magaviseleted hiven tükrözi vissza gondolkodá-

sodat, ha pontosan töltöd be társadalmi állásodat és tiszteletet szerzesz nevednek, akkor méltó vagy az ember eme legdrágább kincsére, akkor van becsületed.

A becsület előbbre való magánál az életnél.

Az ember igazi értékét nem adja meg sem a születése, sem a rangja, vagy a gazdagsága, sem magas hivatala, hanem becsületes, feddhetlen élete. Ha még oly szegény is az ember, ha véres verejtéssel keresi mindennapi kenyerét, ha még oly alacsony társadalmi állást foglal is el, de ha megóvta becsületét, akkor elég gazdag, akkor elég magas polczon áll.

A becsület a férfi koronája, a nő disze, a becsület a gazdag kincse, a szegény gazdagsága; a becsület a legjobb ajánlólevél az élet minden körülményei közt. A becsület erőt nyújt az élet küzdelmében, vigasztalást a sors csapásaiban és gyógyító balzsamként

hat, ha az élet ezer baja nyomja lelkünket.

A ki becsületével nem sokat gondol, az nem méltó többé, hogy embernek hivassék. Megvetjük azt az embert, a ki becsületével mitsem törődik, a ki egykedvűen veszi, hogy embertársai miként gondolkodnak felőle; — a ki nevetve fogadja, ha valaki szeméretveti gyalázatos jellemét. Megvetjük a becstelent, mert ő az emberiségre és minden jó ügyre elveszett, mert szívében kialudt a jónak szikrája is, mert nem képes az emberiség magasztos céljai iránt lelkesedni s nem is lehet méltó tagja az emberi társadalomnak.

Légy tehát becsületes. A világ szigorúan jár el a jónak megítélésében; inkább rosszat mond rád, mint jót. Pedig „jobb a jó név a gazdagságnál“ mondja a sz. irás; ezt a jó nevet meg kell őrizned a világ ítéletével szemben.

A mi az emberről általában áll, az áll különösen a csendőrrel. „A had-

sereg mindent elveszíthet, csak becsületét nem, csak ez helyrepótolhatatlan“ — mondja egy jeles magyar író s ez reád is vonatkozik. Becsületes tettek, tisztességes életmód által kell magát méltóvá tennie minden csendőrnek. a „csendőr“ névre. Az egyenruha, mely testedet fedi, a te hivatásod, kötelez téged a tisztességre, — neked sokkal jobban kell ügyelned becsületedre, mint bárki másnak. A csendőrköpeny nem arra való, hogy vele becstelenséget eltakarj; nem azért viseled a fegyvert, hogy magaviseleteddel szégyent hozz reá.

Ne gondold, hogy a felfuvalkodottságban s mások lenezésében áll a becsület, s hogy ez által tekintélyre teszesz szert; ne gondold, hogy az egyenruha menti meg becsületedet, ha egyébként magaviseleted a tisztességet sérti. Nem a ruházatban, nem a külsőségekben nyilvánul az igazi becsület, hanem a ötelesség buzgó teljesítésében s ama

törekvésben, hogy mindig jobbak, neme-
sebbek, tökéletesebbek legyünk.

A csendőrnek gyakran nyilik al-
kalma, hogy tisztességes, becsületes
voltát bebizonyítsa; gyakran nyilik al-
kalma, hogy védje az üldözötteket, ótal-
mazza az ártatlanokat, segítő kezet
nyújtson a tehetetleneknek. És a tiszt-
ességes csendőr dicséretesen fogja eme
feladatát megoldani; rablással és nyers
bántalmazással nem szennyezi be tiszta
kezét, szive könyörületes lesz a sze-
gények iránt; a tisztességes csendőrt
kegyetlenség nem bélyegzi, vad szen-
vedély soha sem vesz erőt rajta, hanem
megmarad mindenkor ama határok közt,
melyeket a becsület és a kötelességtudás,
a törvények és szabályok elébe szabnak.

Csendőrök! Ne akarjatok a külső-
ségekben tündökölni; keressétek a
dicsőséget a tisztességes életben, a jó
tettek és becsületes életmód által ipar-
kodjatok megnyerni mások elismerését.
Bármit cselekesztek, mindenkor fél-

tékenyen őrizzétek a jó hirnevet. Szavaimat, jó tanácsomat mélyen véssétek sziveitekbe. Az élet meggyőz majd titeket szavaim igazságáról, meggyőz benneteket arról, hogy a becsületes, az egyenes út legbiztosabban vezet a célhoz. És ha a világ hálátlan volna irányotokban, gondolatok a jövőre, gondolatok az örökkévalóságra, lelketek üdvösségére, melyet csak tisztességes, becsületes életmód által biztosíthattok. Mert ha elérkezik a számadás napja, s a trombita hangja hívni fogja az élőket és a holtakat a szigorú bíró trónja elé; midőn hullani fognak a csillagok és vérben fog fürödni a nap: eme borzasztó pillanatban magatokkal vizitek majd tetteiteket, mint szerzett drága kincset a mennyei trón zsámolyához s értük nyerni fogjátok az Isten irgalmát és kegyelmét.

A hazaszeretetről.

Az isteni gondviselés mélyen oltotta az ember szívébe a szülők iránti

szeretettel együtt a haza iránti szeretetet is. Eme szent érzelem termő talajra lel a gyermek fogékony szívében, nemes szenvedélylyé lesz a férfiuban s boldogító erénynyé válik a világ zajától visszavonult aggban. A haza iránti szeretet kíséri az embert élete útjain, kezdve a bölcsőtől egész a sírig.

A vándor, kit életcélja messze távolba vezet hazájától, könnytelt szemekkel hagyja el az apai házat, fájdalommas szívvel búcsúzik szeretett szülőföldétől s midőn hazája határához ér, meg-megáll, még egy pillantást vet ama földterületre, mely neki a világon a legszebb, melyhez vágyai, melyhez boldogsága kötik, még egy fájó Istenhozzádot mond hazájának, mielőtt lába az idegen földet érintené. És búcsút vesz ősi hazájától, — de nem örökre; azon reményben fogja vándorbotját, hogy ismét, talán évek múlva visszatér.

Az idegenben élő honfi szeretettel gondol szülőföldjére. Megirigyli a kis

madarat, mely szárnyaival az irányban evez, a merre szülőföldje fekszik. A számüzött szíve elborul ama gondolatra, hogy hazáját mindörökre kénytelen elhagyni; lelke nem nyer megnyugvást, szíve vérző sebét semmi sem gyógyíthatja meg.

Az idegen föld nem nyújt annyi örömet, nem nyújthat annyi kincset, a mennyivel az ember hazaszeretetének lángoló tüzét el lehetne oltani. Nem igazi boldogság az, melyet a hazáját szerető honpolgárnak az idegen föld nyújtani képes. E szóban „Haza“ foglaltatik az emberi szeretet és óhajlás tárgyainak egész összessége. A kinek szívét legyőzhetlen honvágy szállotta meg, az nem tudja élvezni a külföld gyönyöreit, az kétszeresen érzi a csapásokat, melyeket a balsors az idegenben mért reá, szíve csak akkor érez igazi örömet, lelke csak akkor nyer megnyugvást, ha a haza szeretett földjét ismét megpillantja.

És kitől várjunk nagyobb hazaszeretetet, mint a csendőröktől, kik „a haza élő védfalai?” Kitől várjunk lángolóbb hazaszeretetet, mint a csendőrtől, a ki hivatásánál fogva a legnagyobb áldozatokat köteles hozni hazájáért? Erre kötelezi az eskü, ez kötelességei s erényei legszebbike.

Oh, ki ne szeretné a hazát, melyet apáink vérrel szereztek, a hazát, melynek minden talpalatnyi földje vérrel van megszentelve; a hazát, a közös édes anyát, melyet oly büszkén mondhat magáénak a rongyos koldus, mint a dúsgazdag, melynek oly édes fia az egyszerű közvitéz, mind a diadalmas hadvezér.

Tiszteljétek, szeressétek azt a helyet, melyen bölcsőtöket ringatták, melyhez az élet legszebb, legboldogabb perczeinek emléke fűz titeket. Imába foglaljátok a haza szent nevét s a Mindenható áldását kérjétek reá. Olyanok legyetek, mint volt az a vitéz katona,

ki daczára annak, hogy több sebéből patakzott már a vér, mégis rendületlenül maradt meg a harczvonalban kijelölt helyén s midőn felszólították, hogy hagyja el a csatamezőt, így szólt: „Nem baj, ha elvérzem, hisz véremmel a hazámnak tartozom.“ És tovább küzdött, míg erőt érzett testében, míg nemes lelkét ki nem lehelte.

Legyetek méltókapáitokhoz! Fegyvercsörgés között születtek ők, a csatatéren nevelkedtek, ott véreztek el s a halál álmát szunyadják a honért.

Gondoljunk szeretett hazánkra, ha veszélyben forgunk, ha fájdalom és bánymója lelkünket s ez erőt ad majd a kitartásra. Mert nincs nagyobb varázsserejü szó, e szónál: Haza. Nincs kedvesebb, nincsen becsesebb hely a föld kerekiségén ama földnél, hol Isten napja legelőször veté reád sugarait, hol az első emberi szem szeretetteljesen mosolygott bölcsődre, hol anyád legelőször szorított keblére; nincs kedvesebb,

nincs becsesebb föld a haza földjénél, mely ápol s majdan eltakar.

Oh drága, szeretett hazánk! Mi háladatos gyermekeid áldozatúl hozzuk szent oltárodra mindazt, a mivel birunk. Irántad való szeretetünk vezérelje lép-teinket, buzdítsa sziveinket, bátorítsa lelkeinket!

Jóságos Isten! Terjeszd ki áldásodat drága hazánkra!

A király iránti szeretetről.

Meg vagyok győződve, hogy szive-tekben lángol e szeretet, hisz magyarok vagytok, kiknek őseiktől örökölt leg-szebb jellemvonása a fejedelem iránti alattvalói hűség. „Érte minden honfi karja készen áll.“ — Meg vagyok győ-ződve, hogy szivetekben lángol e sze-retet, mert ti csendőrök vagytok s hű-séget, odaadást s szeretetet esküdtetek a királynak. Nem is azért választottam e tárgyat, mitnha szükségésnek tartanám

benneteket erre figyelmeztetni, hanem azért, hogy közelebről megmagyarázzam nektek milyen szép, mily nemes erény a király iránti őszinte szeretet, hogy megmondjam nektek, mennyire emeli az ember értékét emez erény gyakorlata; buzdítani akarlak benneteket még lángolóbb, még odaadóbb szeretetre; fel akarom sorolni az okokat, melyeknél fogva a vallás a király iránti szeretetet parancsolja.

„Féljétek az Urát és tiszteljétek a királyt“, mondja szt. Péter; s ugyan csak szt. Pál tanítja, hogy „minden hatalom az Istentől van“. Királyunk tehát Isten kegyelméből lett azzá. Maga az Isten adta a kardot a király kezébe s elrendelte, hogy azt — mint az apostol mondja — hiába ne viselje, hanem hogy sujtsa azokat, a kik gonoszságot követnek el; maga az Isten ruházta reá a hatalmat, hogy uralkodjék s arra rendelte, hogy az ország kormányzója és népének gondos atyja legyen.

Emez isteni rendeltetés dicsőséggel övezi a királyt s fényben ragyogtatja magas személyét; ez kelti fel sziveinkben ama tiszteletet, mely a hódolat-
teljes engedelmességben nyer kifejezést.

Vallásos kegyelet hangzik a Megváltó ajkairól midőn mondja: „Adjátok a császárnak, a mi a császáré és az Istennek, a mi az Istené.“ És ezt oly időben hangoztatta, midőn egy rideg, vérszomjas zsarnok, a kegyetlen Tiberius ült a római császárok trónján; ezt parancsolta abban az időben, midőn nem uralkodott törvényes király Palestina felett, hanem a király jogát a római császár bitorolta, ki erőszakkal jutott a korona birtokába.

Vajjon mit szólna most hozzánk isteni Megváltónk, — hozzánk, a kik kegyes atyánkat bírjuk királyunk személyében, a kinek jószivüése, kegyesége és szigorú igazságszeretete tiszteletet gerjeszt még az ellenség szívében is, ki népével együtt érez és örö-

mében és fájdalomában egyaránt osztozik. Trónját az igazságszeretet és a szívjóság ragyogja körül, koronájának legbecsesebb gyöngyét a jámborság és az isteni félelem képezik; bölcsesség és emberszeretet diszítik királyi jogarát.

Azért méltán kérdelem: van-e ember széles e hazában Kárpátoktól le az Ádriáig, ki ne szeretné a legelső magyar embert: a királyt? Nagy és számos érdemei kivívták számára népének szeretetét.

Királyunk iránti szeretetünknek további indító oka a mi természetünkben rejlik; a király szintén ember; ő az ország legelső embere, legelső polgára. Isten után őt illeti meg legjobban a haza gyermekeinek szeretete.

Minél nagyobb állást tölt be valaki, annál nagyobb a felelőssége, annál több a gondja. Ne gondold, hogy a trón a nyugalom párnája. Ne gondold, hogy őt a paloták fénye, a gazdagság s földi javak boldogítják; ne gondold, hogy a

király csupa örömnapokat él. Az ő koronája — tövis korona; nehéz gondok, álmatlan éjjelek, bánatos napok nem egyszer neki is jutnak osztályrészül, mert népének gondos atyja. És az, a ki töviskoronát visel érettünk, nem érdemelné meg szeretetünket?

Magyarok, — csendörök! mikor az ő szeretete irántunk oly nagy, szeres-sük mi is, készek legyünk érette meghalni minden perczen. „Életünket s vérünket királyunkért.“ Kardot rántva s azt esküre emelve, így kiáltottak föl egykoron a magyar karok s rendek, midőn Mária Terézia tőlök segítséget kívánt. „Életünket és vérünket felséges királyunkért!“ ez legyen a mi jelszavunk is, a mi büszkeségünk, a mi örömünk, a mi hivatásunk!

Téged pedig mindenható Ur Isten! kinek kezeiben vannak az országok s azoknak fejedelmei, térdre hullva kérünk: ótalmazd, éltesd soká apostoli királyunkat!

Az előljárók iránti tiszteletről és az alárendeltek iránti szeretetről.

„Szeresd felebarátodat, mint tennemagadat“ — erre tanított Üdvözítőnk s e tannak kell érvényesülnie a csendőrségnél is. A csendőri szolgálat komoly szigort követel, de nem azt a kegyetlen ridegséget, melyből a szeretet, a nyájasság minden szikrája kiveszett. Ha az előljáró szeretettel karolja fel alárendeltjét s ez viszont készséggel meghajlik parancsai előtt, — ha kölcsönös bizalom jellemzi a testület szellemét, akkor a csendőrség erős védbástyája, az országnak. — Mennyire nemesítőleg hat a kölcsönös bizalom, mennyire emeli erőnket annak tudata, hogy tetteink méltányosan elbiráltatnak, mily buzdítólag hat az őszinte rokonszenv, tapasztaljuk mindennap; s ezt tapasztalnia kellene fokozott mértékben a csendőrnök, a kire oly nemes, de egyszersmind súlyos feladat is vár.

Kiki tartozik tisztelni másban az

embert, mindenki tartozik felebarátját szeretni. A fölebbvalók — figyelmeztet szt. Péter apostol — intsék alattvalóikat a törvény szigora szerint, de nyájas szívvel! Ugyanezt mondja szt. Pál is, arra intvén, hogy az alattvalókkal méltányosan kell bánni.

Nem ismer emberbaráti szeretetet az, a ki embertelenül bánik alattvalójával, ki többet kíván az embertől, mint a mennyire ember képes, ki nem érez részvétet, nem ismer elnézést még a legcsekélyebb hibánál sem s mindig rossz akarattal és indulatosan itéli meg embertársait. A túlhajtott szigor vak szenvedélyt szül. Azért igen téved, a ki azt hiszi, hogy a durvaságot fokozott durvasággal képes lesz elnyomni. Még a vadállatok is lecsendesednek a szelid furulyahang hallatára, — mondja szalézi szt. Ferencz.

Nagy a különbség, ha valakivel komolyan, de emberségesen bánunk, vagy ha szenvedély és indulat ragad

el minket minden tettünknel. Igen téved a ki hiszi, hogy tekintélyét veszélyezteti, ha alattvalóit szivélyes bánásmódban részesíti; az élet, a tapasztalás épen a mellett bizonyít, hogy semmi sem emeli jobban az ember tekintélyét, mint a szenvedélytől ment emberséges bánásmód.

Szeretet és barátságos bánásmód által szerzi meg magának az előljáró alárendeltjeinek igazi tiszteletét, mely az engedelmességben, az odaadó hűségben és az őszinte ragaszkodásban nyer kifejezést. Az orosz hadjárat idején történt, hogy Emil darmstadti főherczeg és tábornok a kiterjedt hómezőn fáradtságtól kimerülve elaludt. Dragonyosai közül négyen oda siettek, hogy széles köpenyeikkel megvédjék a főherczeget a fagyasztó északi szél ellen; és úgy maradtak állva körülötte egész éjjel, úgy találta őket a szürke reggel, — hanem megfagyva.

Midőn az előljárókat alárendeltjeik

iránti őszinte szeretetre intem, teszem azt azért, hogy annál jobb alkalmam és annál nagyobb jogom fegyven titeket csendőrök! arra figyelmeztetni, mily ragaszkodással és szeretettel legyetek előljáróitok iránt. — A negyedik isteni parancsolat nem egyedül a gyermekeknek szól, kik szüleiket tisztelni és nekik engedelmeskedni tartoznak, hanem szól az alárendelteknek is, kik előljáróikkal szemben ugyanarra vannak kötelezve. Szeressétek tehát előljáróitokat! Ez keresztény kötelesség, ezt parancsolja a hit, mert „az előjárókat megilleti az alattvalók tisztelete.“

A csendőr sok bajjal és veszélylyel kénytelen megküzdeni, készen kell állania, hogy szükség esetén vérét ontsa és életét áldozza a közjóért, — és ez a csendőr nem bírná elviselni, ha előljárója, — bár erősebben is — kötelességére figyelmezteti; nem tudná elviselni, ha előljárója keményebb bánásmódban részesíti, ha a szigorú parancs

még szigorúbb végrehajtását követeli és büntetéssel sújtja azokat, a kik azt áthágják? — Ne legyetek oly túlságosan érzékenyek! Néha az előljáró a legjobb akarat és a legnemesebb szív mellett sem tehet másképen, mert őt terheli a felelősség: alárendeltjei részéről elkövetett hibák neki lesznek betudva; ő nemcsak magáról köteles számot adni, hanem mindazokról, a kik fenhatósága alá tartoznak.

Ha így tekintjük az előljárót, könnyen belátjuk, hogy helyzete sokkal nehezebb, kötelessége sokkal terhesebb és felelőssége sokkal nagyobb, mint azoké, a kiktől egyebet nem követelnek mint engedelmességet. Ha így gondolkodtok előljáróitokról, akkor sem harag, sem kedvetlenség nem fészkel be magát sziveitekbe, gyűlölet nem száll meg, titeket azok iránt, kik a parancsok és törvények szigorú betartásával ismét csak parancsot és törvényt hajtanak végre. Ha ilyen gondolattal lesztek elől-

járóitok felől őszinte szeretet fog honolni sziveitekben, s eme szeretet könnyűvé, kellemessé teszi majd nektek a csendőri szolgálatot. Eme szeretettől áthatva buzgóok lesztek kötelességtek teljesítésében, kitartók és bátrak a küzdelemben; lesztek csendőrök, a milyeneket a törvény rendel, a milyeneket az Isten akar!

A szülők iránti szeretetről.

A gyermeki szeretettel már a vadnépeknél is találkozunk, kik csak emberi természetük örök törvényétkövetve ösztönszerűleg ragaszkodnak azokhoz, kiknek életüket köszönik. Mi is követjük az emberi természet eme titkos szózatát, midőn odaadó szeretettel, őszinte ragaszkodással viseltetünk szüleink irányában; de a gyermeki szeretet, mely bennünket eltölt, sokkal nemesebb nálunk a természetes ösztön erénynyé lett. A gyermeki szeretetet a törvény meghagyja, a hit megszenteli, az Isten megáldja. „Tiszteld atyádat és anyádat“

— hangzik a Mindenható szava a gyermekekhez, s ugyancsak az Isten, a ki bőkezűen jutalmazza a gyermek szeretetét szülei iránt, kérlelhetlenül bünteti, örök kárhozattal sújtja mindazokat, a kik eme szeretetről megfeledkeznek.

Ti tudjátok, hogy a legnagyobb földi boldogság, midőn a szülő szeretettel keblére szorítja gyermekét, midőn a hálás gyermek szeretettel ragaszkodik azokhoz, kik isteni és emberi törvény szerint hozzá legközelebb állanak.

A jó gyermek imába foglalja szüleit, — imádkozik, hogy minél tovább tartsa őket a Mindenható; támogatja, segíti őket; felhasznál minden alkalmat, hogy jó magaviseletével, törekvésével örömet szerezzen a gyermekekért mindig aggódó szülőknek. Önmagát csalja meg, a ki szüleit hamisan félrevezetni iparkodik; súlyos bünt követ el, a ki szülei őszinte szeretetét hálátlansággal fizeti vissza.

Ezen bűn súlyosabb bármely más bűnnél. Átkozott az étel — mondja

szt. Ágoston — mely téged táplál, átkozott az ital, melylyel élsz, átkozott a munka, melyet végszesz! Az átok, mely a hálátlan gyermeket sujtja, nem az ember átka, hanem a Mindenható maga mond átkot a gonosz gyermek bűnös fejére.

Lehetetlen, hogy a gonosz fiú nyiltan be ne ismerje, hogy édes apjának aggodalma, édes anyjának könnyei, melyekkel hosszú álmatlan éjszakákon rossz gyermekét megsiratta, — szivén égető sebet vágta, hogy már itt a földön pokoli kínok gyötrik.

Szeressétek azért szüleiteket, imádkozzatok értük, engedelmeskedjete nekik, támogassátok őket; ha nyomorral küzd apád vagy anyád, felezd meg vele utolsó pénzedet, hogy legalább egy részét rójjad le ama hálának, melylyel nekik mindenkor tartozol. Félre ne vezesd szüleidet hamis levelekkel; iparkodjál példás magaviseleted által sok örömet szerezni nekik. Mindig emlékezzél ama hires hadvezér szavaira, a

ki azt mondta: „A jó fiú egyszersmind jó katona, jó testvér, jó férj és jó barát is. A rossz fiú — csak rossz fiú.«

Ha az Isten magához hívta szüleidet, imádkozzál érettük, tiszteld emléküket s mélyen zárd azt szerető szivedbe. Egy herczeg édes anyja halálakor egy tölgyfába véste a szeretett szülő nevét; midőn néhány év múlva a tölgyfát felkereste, látta, hogy a törzsébe vésett betűk elmósódtak s így szólt: „A tölgyfa sebe behegedt, szivem sebe azonban még mindig vérzik.“

A gyermek élénk emlékezetében marad meg a borzasztó pillanat, midőn megtört szívvvel állott a haldokló szülő ágya mellett, midőn az örökre búcsúzó szülő áldását rebegte gyermekére, s őt még egy utolsó szeretetteljes figyelmeztetéssel ellátta. A jó gyermeknek szent marad a szülő utolsó akarata, mindenkor megszívleli a haldokló figyelmeztetését.

Egy árva, ki anyját végtelenül sze-

rette, fájdalomtól megtört szívvel kereste fel a drága sírhantot s a földre, mely anyja porhüvelyére nehezedett, mélyen beásott ama hiszemben, hogy a boldogult jó anya szerető karjait nyújtja ki feléje a nyiláson át, s ő még egyszer megcsókolhatja az áldott jó kezét.

* Hányan vannak, kik még egyszer óhajtanák látni amaz arcot, mely kedves mosolyával oly boldoggá tette őket, kik még egyszer óhajtanák csókjaikkal elhalmozni azt az áldott jó kezét, melynek annyit, de annyit köszönhetnek. Hányan vannak közöttetek, kik könnyes szemekkel vettek búcsút a sírdombtól, mely a drága szülők porhüvelyét fedi. A sírdomb, mely az elhunyt teste felett emelkedik, válaszfalat képez a jó szülő és a jó gyermek közt, de szellemeik gyakran találkoznak az imában, melyet a gyermek mond szüleiért, s melyet az Örökkévaló trónja elé hívott szülő nem szünik meg rebegni a földön árván hagyott gyermekeért.

■ A jó gyermeket szüleinek áldása kíséri minden útjain, s a csendőr, ki szüleit őszintén szereti, bátran indulhat a vész helyére, mert oda is szüleinek áldása kíséri.

A társas szellemről.

„Kedveseim, szeressétek egymást,“ így intette az apostol az első keresztényeket. A szeretet teszi mennyországgá a mennynek országát, a földre ez varázsol paradicsomot. Szeretet nélkül mennyországot nem képzelhetünk, — szeretet nélkül a föld nem egyéb, mint a siralom völgye. Maga a Mindenható alkotta a szeretet törvényét, ezt a törvényt az Isten egyszülött Fia megszentelte, az apostolok érvényt szereztek neki, s az első keresztények a legbuzgóbban gyakorolták. „Kedveseim, szeressétek egymást,“ volt az apostol intő szava az első keresztényekhez, midőn bekövetkezett a nehéz megpróbáltatások, az üldözések kora, — mert

tudta, hogy a szeretet nemcsak szorosabban lánczolja egymáshoz a sziveket, hanem a küzdelemben is erősíti az embereket.

Szeretet kösse szorosán egymáshoz a csendőröket is. Bajtársak vagytok; a sors egy pályát jelölt ki mindnyájatoknak; gyakran szorultok egymás támogatására, egymás tanácsára, egymás segítségére; ezért szeretettel viselkedetek egymás irányában.

A szent ügy, melyet szolgáltok, a terhes munka, mely vállaitokra nehezedik, a sok veszély, melynek a csendőr ki van téve, — szóval a csendőr minden életviszonya szükségessé teszi, hogy a csendőrök értsék meg egymást, hogy egy szellemtől áthatva, egy érzelemtől lelkesítve, iparkodjanak feladatukat megoldani.

Egy szerves egésznek képezzen az egész testület, egyetlen tagja se érezze magát eltaszítottnak, idegennek. És ez csak úgy lehetséges, ha a csendőrök

közt igazi bajtársi szeretet uralkodik. Így válik kellemessé a csendőri szolgálat, így lesz erőssé, hatalmassá a testület.

Akkor szép a csendőri élet, ha a bajtársak megosztják egymással az élet örömeit és fájdalmait, ha segítő kezet nyújtanak egymásnak s nem engedik, hogy egyikök is nyomorultan elvesszen; azért az idősebb jó tanácscsal látja el a fiataalt, — a fiatal szívesen fogadja az idősebbnek oktató szavait. Vétkezik a felebaráti szeretet ellen, a ki egész bűnlajstromot vezet alárendeltjéről s csak akkor jelenti föl, ha már betelt gonoszságának mértéke, hogy így annál biztosabban tönkretelhesse. Nem, — nem ezt parancsolja a szeretet. Az igazi felebaráti szeretet abban nyilvánul, hogy a tévedőt minden alkalomkor, még a legcsekélyebb hibára is figyelmeztessük — csetleg megfenyítsük — mert ez által elérhetjük, hogy a hibát kerülni fogja s nagyobb rosszat elkövetni nem fog.

Vétkezik a felebaráti szeretet ellen az olyan is, a ki adatokat gyűjt felebbvalója ellen, hogy azokat alkalomadtán felhasználhassa. Pizkos jellem az olyan, a mely mások romjain akar emelkedni; mely kárörvendve veszi, ha társa minél nagyobb bajba keveredik. Akkor szép a csendőr élete, ha a bajtársak hiven, szeretetteljesen követik egymást, bárhová viszi is őket a sors, bárhová rendeli őket a parancs.

Az 1850. évi január 20-án történt, hogy egy, száznál több tüzérből álló osztag borzasztó hóföregtetegben volt kénytelen tovább vonulni. Minden emberi erőlködés hiúnak bizonyult a borzasztó szélvészszel szemben; a katonák két harmada fáradtan rogyott össze és megfagyott; csak másnap sikerült az élettelen testeket feltalálni. Egy tüzér, kit az Isten erősebb testalkattal áldott meg, karjánál fogta gyöngébb bajtársát, kit a nagy küzdelem és a nagy hideg már majd teljesen kimerített s tovább von-

szolta magával a borzastó szélvészben. A gyöngébb nemsokára elveszté minden erejét s kérve kérte társát, hogy hagyja ott és maga iparkodjék életét megmenteni. De a másik hallani sem akart erről s bár az óriási hideg megdermeszté tagjait, vállára kapta fel bajtársát s lassan, küzdelmesen ballagott vele előre. Azonban erős szervezete sem tudta elviselni az emberfeletti munkát, ereje egyre gyöngült, míg végre halva rogyott össze. A bajtársak közös sirt leltek, mely fölé a hóföregeteg néhány pillanat alatt magas emlékoszlopot emelt. A kevés katona, kik életüket megmentették, könnyes szemekkel beszélték el a két bajtárs szomorú történetét.

Kérjétek a jó Istent, hogy ily testvéri szeretetet csepegtessen sziveitekbe, hogy valamennyi csendőr ily őszinte barátsággal, ily igaz szeretettel legyen egymás irányában.

A bajtársak azonban ne csak akkor gyámolítsák egymást, ha testi jól-

létükről van szó, hanem segítő kezet nyujtsanak egymásnak akkor is, ha lelki jóllétük forog kérdésben. Tartsák vissza egymást rossz társaságoktól, melyek szellemi romlásukat okozhatják, figyelmeztessék egymást mindarra, a mi őket erkölcsileg megmételyezné, becsületüket kockára tenné. Óvják egymást a büntől. A jó csendőr nem tűri, nem szenved, hogy bajtársa hibát kövessen el, és szeretettel figyelmezteti őt ballépésére. Komolyan figyelmezteti a szomorú következményekre, melyeket a könnyelmű életmód maga után vonhat; s ha komoly figyelmeztetése süket fülre találna, keres majd utat és módot, hogy bajtársát az erkölcsi örvény széléről elragadja,—de rendetlen, megrovás alá eső viselkedését türni nem fogja.—Ritka eset, hogy a jóakarató figyelmeztetés célhoz nem vezetne. Csak azt tekintsd igazi barátodnak, a kiről mondhatod: mióta ismerem már sok rossztól szoktatott el engem,

azóta sok tekintetben javultam, azóta egészen más ember lettem.

A barátság csak akkor fog örökké tartani, ha az örökkévalókra támaszkodik, a hely s a körülmények csak akkor nem fogják megváltoztatni, — mondja sz. Ágoston. Az ilyen barátságot a szerencsétlenség még öregbíteni fogja, a nyomor megerősíti és a keserűség még nagyobb lángra lobbantja. A jó barát kétségkívül a legjobb tanácsadó, ha nyomorba esünk, ő a legelső gyámolítónk, ha üldöztetünk, ő vigasztal minket, ha betegség sujt minket, ő nem vonja meg tőlünk ápolását, ha veszélyben forgunk, ő kel legelső védelmünkre. Szerencsés vagy, ha ilyen baráttra tettél szert. Az ilyen barátság felett a halálnak nincsen hatalma, mert az igaz barátság örökkévaló!

A munkásságról és a rendszeretetről.

Munkára teremtette a Mindenható az embert. A testi erő, a testi ügyes-

ség mellett megáldotta őt oly szellemi erővel is, a milyen más teremtménynek nem jutott osztályrészül. Ezzel legelső helyet jelölt ki számára a semmiből teremtett világban s meghagyta neki, hogy testi és szellemi erejének felhasználásával alakítson, rendezzen, változtasson, a hogy ezt életszükségletei megkövetelik. Az egészséges ember éltető eleme: a munka. Ezzel elégíti ki a természetébe oltott ösztönt, munkával szerzi meg mindennapi szükségleteit, munkával edzi testi és szellemi erejét, munkával küzdi ki magának a helyet, mely őt, mint embert megilleti.

Munkára utalta az Isten már az első embert a paradicsomban. Üdvöztönk buzgó tevékenységével követendő példát nyújtott az emberiségnek; munkára intette az embereket számos példabeszédében, számtalan nyilatkozatában. „Miért álltok tétlenül egész napon át“ — kérdi egyik példabeszédében a munkásoktól, s ezzel rámutat arra, hogy

a tétlenség nem egyezik meg az ember természetével, ellenkezik a ember élet-hivatásával. ■

E mellett a tétlenség károossá válik az által is, hogy a legtöbb bűn szülőoka szokott lenni. A világ folyása azt bizonyítja, a világtörténelem a mellett tanuskodik, hogy a tétlenség, a henyélés mindenkor átka és megnyomorítója volt az emberiségnek.

Mennyi baj és nyomor érte már a világot, mennyi jajveszékelés hangzott el ez elkorcsosodott, a pusztulás szélére jutott nemzedék ajkáról! És ennek legfőbb oka a munkakerülés, a henyélés, a renyheség volt. Ezért pusztultak el az egykor nagy hírnévnek örvendő hatalmas nemzetek; letűntek a világtörténet színpadáról s nevüket most már csak a történelem említi. A leggazdagabb, a legelőkelőbb családok, melyek száz meg száz dicső ős nevével kérkedtek, eltűntek nyom nélkül, elpusztultak, elvesztek, mert a komoly

munkát náluk a henyélés, a tétlenség váltotta fel. Dúsgazdag emberek, kiknek ajtajához a szegény nép kéregetni járt, kik semmi hiányt sem ismertek, renyheségük folytán magok is koldúsbotra jutottak. Az ember, ki elveszti munkakedvét s tétlenül éli napjait, lassan megfeledkezik az erényről, megfeledkezik az erkölcsről; az egykor példás magaviseletű ember rövid időn belül teljesen elkorcsosodik. Valóban a tétlenség, a henyélés számtalan bűnnek, számtalan rossznak kútforrása.

Nem folytatom a bizonyító tények felsorolását. Hisz mindenki önmagáról tudja, hogy az ember csak akkor lehet igazán megelégedett, boldog, ha munkaképessége mellett megvan a kellő munkakedve is. Ha visszagondolsz a napokra, órákra, perczekre, melyeket minden foglalkozás nélkül henyélve éltél át, legtöbbször emlékezni fogsz, hogy ily alkalommal tettel, szóval, vagy legalább gondolattal vétkeztél.

Természetes ösztönénél fogva keres az ember foglalkozást; de arra kell ügyelnie, hogy eme foglalkozás az ember tehetségeinek, életpályájának, állásának és életcéljának megfelelő legyen. Az ilyen foglalkozás neve: komoly munka. Komoly munka vár kedves csendőrök reátok is. Sokat kíván a mai kor a csendőrtől; sokat kell tanulnia, sok ügyességre kell szert tennie, sokat kell megszoknia annak, a ki a „csendőr“ névre méltó akar lenni. Azért a csendőrnek fel kell használnia az időt, hogy magát kellőleg kiképezze. A szorgalmas munka megelégedetté teszi, megkedvelteti őt előjáróival, szívébe jó kedvet, örömet csepegtet s megtanítja sok mindenfélére, a minek az életben nem egyszer nagy hasznát veszi.

Semmi sem kellemesebb mint a tudat, hogy kötelességünket hiven, pontosan teljesítettük. Legyetek hát buzgó csendőrök. Teljesítsétek hiven és pontosan a nyert rendeleteket s a meg-

maradt szabad időben törekedjeteK szert tenni minél több ismeretre. Sok alkalom kínálkozik a csendőrnek, hogy tapasztalatokat, ismereteket szerezzen; törekedjeteK, hogy minél hasznosabb tagjai legyetek a testületnek. KerüljeteK a tétlenséget, mint a bűn, a gonoszság melegágyát.

A rendelkezésekre álló időt osztá- tok be célszerűen. Szokjátok meg a rendet mindenben. A ruházat, a fegy- verzet egyaránt tükrözze vissza a csend- ör rendszeretét. E szerint itélik meg a csendőr munkakedvét, ez szerzi meg számára a jónevet. A rendszerető csend- ör első sorban önmagát becsüli meg; társai megszeretik, előljárói megkedve- lik. És a jóságos Isten, ki őrszemmel kíséri az emberek ténykedéseit, megáld- ja a derék csendőr törekvéseit, lel- kébe kitartást, szivébe nemes buzgal- mat csepegtet, hogy ujjabb meg ujjabb sikert arathasson; a jóságos mennyei Atya ellátja őt a szükséges erővel is,

hogy fáradozásainak gyümölcsét élvezhesse!

A csendőr emberbaráti szeretetéről.

A bátorság egyik legszebb kötelessége a csendőrnek. A bátorság azonban csak akkor válik erénynyé, ha emberszeretet, könyörület, kimélet és a nemes jószág társulnak vele. A tigrisnek is van bátorsága, félelem nélkül indul zsákmányolni és szétmarczangolja áldozatát. De a tigris állat, melyet vadságáért el nem ítélnénk, mert ez természetében rejlik; a csendőr ember, kinek vad szenvedélytől magát elragadtatnia nem szabad.

A csendőr azért viseli a fegyvert, hogy a felfegyverzett törvénysértőkkel, veszélyes gonosztevőkkel szembeállhasson. Nem is válik a csendőrnek becsületére, ha fegyverét becstelenítő módon használja; a fegyvertusával való lökdösés s ütés, taszítás, csendőrhöz épen nem illő cselekmény. Nem válik

a csendőrnek becsületére, ha tehetetlenek megkínzásával kívánja kimutatni bátorságát. A tisztelettudó csendőr nem mocskolja be fegyverét, nem hoz szégyent az egész testületre az által, hogy fegyverrel támadja meg azokat, a kik nem is veszélyes gonosztevők, ha méltatlankodik a védtelenek és a tehetetlenekkel szemben.

Azért sujtja a törvény egész szigorával azt a csendőrt, a ki nem képes határt szabni szenvedélyének s fegyverét használja ott is, hol gyámolító, segítő kezét kellene nyújtania. A bátor csendőr nem lehet kegyetlen, — a kegyetlenség csak a gyávát jellemzi. „A csendőr fegyverét csak azután használja, mikor már minden enyhébb eszköz alkalmazása eredmény nélkül maradt s ekkor is még a legnagyobb kimélettel járjon el, hogy az ember élete lehetőleg kíméltessek és más személyek se veszélyeztessenek.“ (Csendőrségi Utasítások 50.§.) „Higgadtság, tapintat, körültekin-

tés, általában észszerű eljárás, nem ajánlható eléggé e tekintetben, miután sokszor csak egy meggondolatlan szó, elhamarkodott tett és a fegyver időelőtti haználata a csendőrre nézve vészt-hozó lehet.“ (Által. Szolg. Határozv. 135. §.)

Soha se élj vissza fegyvereddel, ne bántsd a védtelent. A csendőrnek úgy hivatalos eljárásában, mint azon kívül is, minden szavában és tettében mindazt tapintatosan kell elkerülnie, a mi az intézmény jó hírnevének kisebbitésére szolgálhatna. Ha a végső szükség kívánja, használd fegyveredet; de erre nézve újra mondom: bármely ellenség, gonosztevő vagy törvénysértő álljon veled szemben, ne feledd, hogy ember, hogy keresztény vagy; ne feledd, hogy csendőr vagy, kinek kötelessége elkerülni mindazt, a mi az intézményre árnyékot vetne. Ne ejts csorbát hazánk becsületén égbekiáltó igazságtalanság, embertelen bánásmód, vagy vad kegyet-

lenkedés által; küzdj és harczolj mint derék csendőr Isten segedelmével, a közjó érdekében a trón- és hazáért!

Segíts a kin segíthetsz! Segíts! Ez az emberi kebel hangos szózata, ennek kötelességét érzi szivünk valahányszor egy szerencsétlen embert pillantunk meg, ki segítségünkre szorul. Ez emberbaráti kötelességünk. Érte a jutalom ama megnyugtató érzés, mely keblünket eltölti, valahányszor a szeretet oltárán áldozunk. Annak tudata, hogy embertársunk nyomorán segítettünk, hogy nyomorultan elveszni nem hagytuk, emelőleg, nemesítőleg hat lelkünkre, ez megnyugtató minket és felüdít.

Alig képzelhető rémesebb kép annál, melyet az árvíz nyujt. A zúgó habok pusztítanak, törnek, zúznak mindent, a mi útjukba akad. A csendőr, ki mindenütt ott terem, a hol legnagyobb a veszedelem, csónakon átszeli a vészes habokat, segílyt nyujt a kétségbeesés s a veszedelem szélén álló embereknek.

Félreverik a harangot. Az álomból felriadt lakosok sietnek az utcára, majd ismét visszasietnek a lakásokba, hogy megmentésék, a mi megmenthető. Tűzvész pusztít a községben. Sűrű füstgomoly emelkedik a házak felett s álóla itt-ott előtör az emésztő láng vörös fénye. Sikoltó jajveszékelés, vad tüzi lárma, sírás és segélykiáltás hangzik mindenfelől. Mindenütt a legnagyobb zavar uralkodik, kétségbeesés vesz erőt a pusztuló község lakosain, — két csendőr siet gyors léptekkel a vész helyére. Oda törnek, hol legnagyobb a veszedelem. Az egyik behatol a lángokba borult ház égő kapuján, honnan fájdalmas sírás hallatszott; rövid néhány pillanat múlva két gyermeket hoz ki a már dülező épületből, két gyermeket mentett meg a biztos haláltól. Más helyen egy tehetetlen aggot ment meg a csendőr erős karja. Ő tartja fen a rendet, ő gondoskodik a lakosok vagyonbiztonságáról, ő veszi pártfogásába,

ótalmába a szegényeket. . . . Valóban szép, igazán nemes ténye ez az emberbaráti szeretetnek!

A csendőr, ki nagylelkűen segílyt nyújtott egy szorongatott családnak, még évek mulva is büszke önérzettel gondol vissza nemes cselekedetére s ha a véletlen a család körébe hozza, a családtagok hálás szívvel fogadják, könnytelt szemmel beszélik el a mult szomorú történetét és ismét örömtől sugárzó arczzal tekintenek egykori megmentőjükre; — és ha már rég lezajlott a küzdelmes idő, — a csendőr nyugalomba vonult, vagy ha csendes otthont talált és a sírban piheni fáradalmaikat, a család, melynek a csendőr mentő keze adta vissza boldogságát, még mindig megemlékszik róla s térden állva, áldást könyörög reá.

Segítsetek! Erre figyelmeztet, erre int, ezt kötelességünk ké teszi maga az Üdvözítő s az apostolok. Tudjátok, hogy a keresztény hit alapköve: a szeretet,

szereket az Isten és embertársaink iránt. „Legyen bár jövendőlkő tehetségem és tudjak minden titkot és minden tudományt; legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha szeretetem nincs: semmi vagyok.”

Szeresd felebarátodat; segíts a kin segíthetsz!

II. RÉSZ.

A csendőr vallásos kötelességeiről.

„Egyre van szükségünk“ — írja sz. Lukács — „s ez az egy nem más, mint vallásos és keresztény kötelességeink pontos teljesítése.“

A vallásosságról.

Sokat jelent e szó csendőr, fen-séges az értelme, ha a csendőr olyan, a minőnek lennie kell. Ugyanis: a meg-testesült rend és fegyelem, a trón osz-lopa, az állam és az egyház legerősebb védbástyája. Ilyen legyen minden csen-dőr! De hogyan?

Minden törekvés csak akkor si-keres, ha biztos alapon nyugszik. Így a csendőrnek is gondoskodnia kell a biztos alapról, melyre támaszkodva, soha nem csüggedő lelkesedéssel, egyre foko-

zódó buzgalommal, teljes testi és szellemi erővel képes lesz hivatásának élni.

Eme biztos alap nem lehet más, mint a hit, a vallásosság. Ez azon mély alap, melyen az ember egész bensője emelkedik, épül.

Vajmi siralmasan tévednénk — mondja egy jeles magyar szónok — kik polgári erényeket várnánk emberektől vallásosság nélkül; mert a ki elég lelketlen arra, hogy Isten törvényeit megvesse, nem fogja az soha, de soha tisztetben tartani a hazai törvényeket sem. Az egyház hű fiai egyszersmind a hazának is kötelességérzettől áthatott hű polgárai. Mindennek a vallás az alapja; nélküle semmi sem biztos, semmi sem állandó, nélküle sem nyugalom, sem bizalom, sem kegyelet nem létezik; — csak a vallás vezet az örök üdvre és ez által a földi biztos jólétre is.

A vallás minden jónak kútforrása. Ez tartja össze az állam polgárait a

rend és béke határain belül: — a vallás az állami és a társadalmi életnek, az erényeknek és az erkölcsöknek alapvetője, támogatója, fejlesztője.

Szt. Ambrus mondá egykor a római császárnak: „Távolítsd el a vallást alattvalóid szivéből és senki sem fog neked engedelmeskedni, birodalmaid romba dül.“

És vajjon nem azt mondhatjuk-e mai nap is? Ez alapon nyugszik az állam épülete, s mindazok, a kik a hatóság ellen törnek, kik az államot megingatni, a fenálló rendet felforgatni akarják, — kik a békés polgárok közt az egyenetlenség, elégedetlenség tüzét szítani iparkodnak, első sorban a vallást támadják, gúnyolják, — első sorban a vallásos érzést törekszenek kitépni az emberek szivéből; mert a nép, melynek szivét a vallásosság lángja nem hevíti, nem hajol meg önként a törvény előtt, nem lát lelkiismeretbeli kötelességet abban, hogy az előljáróságnak enge-

delmeskedjék; az ilyen népnek nincs érzéke a rend és békesség iránt, valástalansága elnyomja benne a legnemesebb érzelmeket is, az ilyen nép hajlandó minden rosszra.

Ha valaki, úgy első sorban a csendőr legyen vallásos. — A csendőrnek sok bajjal kell megküzdenie. Neki pontosan kell teljesítenie minden parancsot, föltétlenül meg kell hajolnia felebbvalójának kemény ítélete előtt, — fáradnia, küzdenie kell, s nem egyszer történik meg, hogy a vállaira nehezedő súlyos feladatok testét és lelkét ellankasztják. — Honnan merítsen vigaszt, honnan nyerjen új lelkesedést, mi kölcsönöz neki erőt nehéz feladata teljesítéséhez, ha nem a vallás és az Istenben való bizalom? Ha az élet csak fájdalmat nyújt, ha szerencsétlenség, szerencsétlenség után sorvasztja az emberi keblet, — a hit, a vallás mindig nyújt vigaszt, megóv a kétségbeeséstől! Ha életed utolsó óráján minden elhervad és elhal,

végre csak a hit utóvirága díszlik még s illatával erőt ad a végső homályban.

A vallás buzdítja a csendőrt, hogy a legnagyobb veszély közepette is hiven teljesítse kötelességét; a vallás köti szívére a csendőrnek, hogy hű maradjon esküjéhez és az üggyhöz, melyet szolgál; a vallás megáldja a csendőr minden nemes tettét és megszenteli sírját!

Légy tehát vallásos! Mutasd meg szóval és tettel, hogy keresztény vagy, — keresztény, ki vallását, hitét mindenek felett nagyrabecsüli. Ne engedd, hogy a gonoszok a vallást gúny tárgyává tegyék; — elszánt bátorsággal kelj a hit védelmére.

Légy hive rendületlenül
Hitednek oh magyar!
Ez éltetőd s ha élni szünsz
Üdvével ez takar.

A hitről.

A hit az ember legdrágább kincse.
A hit megtanítja az embert mire van

teremtve a földön s mi vár reá a földöntúli életben; belőle meríti az élet igazságait. A földi élet csak előkészület az örökkévalóságra s azért minden hívő keresztény előtt a halál nem egyéb, mint átmenet a túlvilági életbe, melyben az Isten hű szolgája méltó jutalmazásban részesül.

A hitetlen ember nem tudja mi vár reá a földi életen túl; az örökkévalóság gondolata csak bizonytalanságot szül keblében. Egy tudós, kinek semmi hite sem volt s a ki a vallást és az egyházat minden adott alkalomkor csak támadni tudta, fiát mégis vallásos szellemenben neveltette. Midőn ez iránt megkérdezték, ezt válaszolá: „Nem akarom hogy fiam oly boldogtalannak érezze magát mint én.“

A szenvedésben és a szerencsétlenségben, midőn a gond és a bú felhöi tornyosulnak felettünk, — midőn a kétségbeesés ólomsúlya nehezedik lelkünkre, csak egy ragyogó csillag küldi

hozzánk reménysugarait, csak egy ragyogó csillag bátorítja csüggedő lelkünket s e csillag — a hit csillaga. „Sokat fogtok szormorkodni e földön, de szomorúságtok örömmé változik át“, mondja az Üdvözítő azoknak, kik szent tanait hiven és buzgón követik.

A hitetlen nélkülözi eme vigasztalást, számára nincsen vigasz, nincsen ír fájó sebére; ha a sors üldözi, elveszti bátorságát s tehetetlenül a kétségbeesés karjaiba veti magát. A hitetlen nem hallgat a lelkiismeret szavára; nincs erény, nincsen erkölcs, mely buzdítólag, nemesítőleg hatna fásult kedélyére, bünt bünre halmozva, végre önmagának is terhére válik, — öngyilkossá lesz.

A hitetlenség a bűn forrása; a hit és a vallásosság ellenben erős pajzs, melylyel felfegyverkezve képesek vagyunk a bűnös csábításoknak ellentállani. Az erkölcsi erő, melyet a hit és a vallásosság az ember szívébe csepegtet,

nem engedi, hogy az ocsmány bűnök rabjaivá legyünk, hogy boldogtalanul küzdjünk e földön s örök kárhozat legyen méltó büntetésünk a túlvilági életben.

A hit vezet minket az örök üdvösségre. „Én vagyok az út, az igazság és az élet“, mondja Megváltónk s ezzel figyelmeztet, hogy tanait követve, iparkodjunk életünkkel hozzá hasonlókká lenni.

Szóval: a hit boldogít az életben és a halálban, itt a földön és azontúl az örökkévalóságban is.

Laudon, a híres hadvezér, midőn halálos ágyán feküdt, így szólt: „Mindenkor csak arra törekedtem, hogy becsületes emberhez és jó keresztényhez méltó életet éljek, azért nyugodtan hallok meg.“ De nem így nyilatkozhatik az olyan ember, a ki a hit igazságait figyelembe sem vette, a ki vallástalanul élt.

Fényesen bizonyítja ezt az istentelen Voltaire halála. Emez író és bölcsész gyűlölte a keresztény vallást s több társával együtt megfogadta, hogy papot halálos ágyához sem fog hivatni. Egész életében gyalázta és támadta a kereszténységet. Végre neki is ütött utolsó órája és az istentagadó Voltaire gondolkodása egyszerre nagyon megváltozott. Azt kívánta, hogy papot hívjanak hozzá. Gauthier abbé engedett a haldokló kívánságának, de Voltaire társai nem engedték őt a szobába. Voltaire nyugtalansága és kétségbeesése elérte tetőponját s orvosa Tronchin, valamint Richelieu marsál, kik a haldokló küzdelmének szemtanúi voltak, mondják, hogy ennél borzasztóbbat még nem láttak. — „Elhagyott az Isten és az emberek“, kiáltott fel kétségbeesetten Voltaire és kilehelte lelkét.

„Ne légy hitetlen, hanem hívő“ (Ján. 20. 27.) Ha meg akarod őrizni valóságosságot, ezt első sorban forró

imával éred el. Sokaknak szívében azért alszik ki a vallásosság lángja, mert nem imádkoznak. Hallgasd az Isten igéit, valahányszor csak teheted. Járj szorgalmasan az Isten házába s ezzel bizonyítsd be, hogy buzgó keresztény vagy. Hitedet és vallásodat nagyra becsüld és nyíltan valljad minden ember előtt. Gyáva az olyan ember, a ki hitét és vallását eltitkolja, vagy a ki bármily tekintetektől nem él úgy, a hogy ezt tőle vallása és hite követeli.

Ne olvass olyan folyóiratokat, ujságot és könyveket, melyek vallásodat és hitedet támadják és gúny tárgyává teszik, mert a gonosz szellemtől sugalmazott iratok sok embert fosztottak már meg hitétől és vallásosságától.

Kerüld a hitetlenek társaságát, mert a rossz társaság a jó erkölcsök megrontója. Gyakran a legjobb erkölcsű ember is elromlik oly gonosz társak körében, kik a vallásra mit sem adnak s a legszentebb dolgokból is gúnyt üznek, a

kik azt hiszik, hogy annál miveltebbeknek, felvilágosodottabbaknak fognak látszani, minél jobban gúnyolják a vallást. Résen legyetek s vigyázzatok!

Ha valamely könnyelmű társad azért, hogy jámbor vagy, kinevetne, — mitse gondolj vele s kerüld e rosszlelkűt, mert boldogságod megrontója akar lenni. Ne szégyeld soha hitedet, az emberi tekintet soha vissza ne tartóztasson az imádságtól. Inkább életedet áldozd fel, mint hitedet.

Emlékezzél vissza ama perczekre a mikor mint ifju távoztál szerető szüleidtől; emlékezzél a jó tanácsokra, melyeket szerető anyád adott neked, midőn könnytelt szemekkel kísért ki a házból éz eszedbe fog jutni a szerető szülő intő szava, eszedbe fog jutni, hogy mindenek felett az istenfélelmet, a vallásosságot hangoztatta. Ne feledkezzél meg szüleid intő szavairól, légy jó keresztény, légy vallásos csendőr, légy erényes és erkölcsös ember!

Az istentiszteletről.

Isten a mi legfelsőbb Urunk, őt illeti meg a mi hódolatunk, a mi tiszteletünk. A kis madár dalával magasztalja az Alkotót. A felkelő hajnal s az elhaló alkony, — a titkon kelő szellő s a romboló vihar egyaránt hirdetik nevének dicsőségét. — S az Isten képére teremtett ember, csak ő ne imádja Urát, Istenét s Teremtőjét?

A mióta a világ fenáll, nem létezik nép, a mely bizonyos napokon nem áldozott volna az Istennek. Erről tanuskodik a népek története, ez már az ember természetében rejlik, mely őt arra készíti, hogy imádja Urát s Istenét. „Az örökkévalóság halhatatlan és láthatatlan királyának, az egyedül való Istennek legyen tisztelet és dicsőség.” (Tim. 1. 7.)

Jóllehet Istent mindig és mindenütt kell tisztelni s imádni, az Isten mégis bizonyos napokat határozott meg, melyeken különös tiszteletet s különös szol-

gálatot kíván mi tőlünk, ezek a vásárs ünnepnapok.

Azért minden ünnep- s vasárnapon, valahányszor ezt a szolgálat megengedi, buzgó és alázatos szívvvel iparkodjál részt venni az istentiszteleten. Ne csak akkor, ha ezt a napiparancs meghagyja, de mindenkor, a mikor teheted. Ne legyen az teher reád nézve, hanem örömmel járulj s jelenj meg mennyei atyád házában.

Mások rossz példája ne tartóztasson téged, emberi félelemből senki se maradjon vissza az istentiszteletről. A félelem nem válik a csendőr diszére.

Az istentisztelethez tartozik Isten igéjének hallgatása. „A ki az Istentől van, Isten igéjét hallgatja.” (Ján. 8. 47.) Az emberi szív olyan mint a termőföld, melyet tanítás, intés s fenyítés által gondosan kell munkálnunk. Az Isten azután felragyogtatja malasztjának verőfényét, mely bőven önti sugarait a szívre s a sugarak jótékony hatása alatt a mag

kihajt, növekedik s nemes gyümölcsöt hoz.

Hallgasd tehát mindig figyelemmel s ájtatosan Isten igéit s tartsd meg azokat, mert: „Boldogok, a kik az Isten igéit hallgatják s azokat követik.”

Az imádságról.

Semmi sincs a földön — mondja szt. Bernhard — a mi az ember szívében édesebb érzelmeket kelthetne, mint az ima. Ez ama nagyhatalom, mely győzedelmeskedik a föld hatalmasságai fölött, mely még az eget is meghódítja számunkra. Ez ama kapocs, mely az embert istenével egyesíti; ez a gyermek könyörgő szava apjához. Igaza volt spanyol Fülöpnek, midőn mondá: „Nem ismerek szebb képet, mint a katonát a csatában s a keresztényt térdeire borulva és imába merülve.”

Ki mondhatja azt: én soha sem hívtam Istent segítségül, midőn bajban voltam. Senki, senki! Emlékezzék bárki

vissza életének egyes szomorú eseményeire, midőn árnyba borult minden reménye, midőn nem tudta honnét várja a segítséget, a szabadulást s ajkai önkéntelenül Isten nevét kiáltották; mert midőn az élet, az emberek, az akarat és az erő nem segíthet: akkor erős és gyöngye, vallásos és vallástalan egyformán csak ő hozzá fordul, imádkozik.

Imádkozzál! Az imádság minden embernek szükséges. Ha hálát akarunk adni annak, a ki föntart hatalmas karjával, ki gondoskodik rólunk s kinek ezer meg ezer jótéteménye naponta hirdeti neve dicsőségét, imára van szükségünk. Ha egészségünk hanyatlani kezd és ennek nyomasztó érzete elrabolja lelkünk nyugalmát, ha a balsors csapásai érnek bennünket, vagy ha enyhíteni óhajtjuk keserű fájdalmunkat, — az imához folyamodunk.

Ne gondold, hogy a csendőr fel van mentve az imádság alól. Ha vala-

kinek, úgy bizonyára a csendörnek szükséges az ima; ez bátorítja őt a veszélyben és szívébe türelmet csepegtet az élet különböző viszontagságaiban, ez nyújt neki erőt, hogy kötelességét teljesíthesse.

Clemens és Paoli Paskál, a korziak híres hadvezérei mielőtt megütköztek volna az ellenséggel, előbb mindig imára vezényelték a sereget. A közelgő ellenség már villogtatta fegyverét és a korziak még mindig térdre borulva, imádkoztak. Néhány angol, kik ennek szemtanúi voltak, csodálkozásuknak adtak kifejezést, mire Paoli ezt válaszolá: „Hagyják csak őket imádkozni, mert a katona, a ki imádkozik, az meg nem futamodik.” S így is történt, — az imádságban megerősödve, mint az orosz-lánok törtek az ellenségre, irtóztató volt az ütközet, mely végre a korziak győzelmével végződött.

A leghiresebb hadvezérek sokat imádkoztak. A dicső emlékű hadvezér,

Jenő herczeg, a törökök rettegett ellenfele; Radetzky, a győzelmes hadvezér, — Custozza, S. Lucia és Novara hőse naponta sokat imádkoztak. Ha ezek s más számosan tudtak imádkozni, miért éppen te nem?

Azt se mondd: nem érek reá? Mert te ráérsz imádkozni még akkor is, ha szolgálatban vagy, ha kötelességeidet teljesíted; még akkor is van elég alkalmad az Istenhez fohászzkodni s magadat az ő kegyelmébe ajánlani. Nem azt nézi a jó Isten, vajjon térden állva, vagy összetett kezekkel, avagy imádságos könyvből mondod-e az imát, hanem csupán arra tekint, minő szívből fakad az. Ha rövid is, de őszinte s forró legyen a csendőr imája.

Imádkozzál! imádkozzál kivált este és reggel, imádkozzál valahányszor az Úr házába lépsz; — imádkozzál, ha súlyos bajok és gondok nyomják lelkedet. Imádkozzál, a jólétben úgy, mint a balsorsban. A jótétemény hálára kö-

telez, a balsors segélykérésre utal bennünket. Az Isten az, kit a hála illet, kihez a szorongatott szív sóhajtása tör. „KérjeteK — így hangzik Jézus intő szava — kérjeteK és adatik nekteK.” Mily vigasztaló szavak! Földi zarándoklásunk rögös útjain, hol lábunk tövis- és göröngytől vérzik s hideg veritéket gyöngyöz homlokunk, hol fejünk felett a láthatár oly sokszor beborul s alig van csillag, mely reménysugarával megvilágosítaná azt: mily bátorító szavak ezek! Valóban csak Isten mondhatta azokat mindenhatósága tudatában Ismerd föl e szavak nagy erejét, ismerd föl az imádság hatalmát, ismerd föl szükségességét! Imádkozzál, szüntelen imádkozzál!

Az utolsó olasz hadjáratból egy szemtanu a következőket írta. Velence körül táboroztunk. Egy napon a Treviso felőli uton sok taligára akadtam, melyeken beteg katonákat szállítottak. A járóművek lassan haladtak előre s több

katona gyalog vánszorgott utánuk. Ezek közül akadtam egyre, a ki fáradtan az út szélére dült s az árkon túl álló keresztfára áhítattal szegzé szemeit. A szegény ember fáradtan, betegen s elhagyatva egy idegen országban, ott ült a kemény földön és sóhajtozott. Amint meglátott, arra kért: vigyem oda át, a keresztfához Itt lelte honát s hazáját, itt talált enyhülést és vigasztalást. Midőn rövid idő múlva visszatértem, halva találtam a szegény katonát; karjai a kereszt köré voltak fonva, néma ajka mosolygott. A Megfeszített vala utolsó barátja itt a földön, egy forró ima Ő hozzá, volt a haldokló utolsó sóhaja, utolsó vigasza!

A templomban való magaviseletről.

A történelem tanítja, hogy a népek ősrégi időktől kezdve, közösen végezték az istentiszteletet. Összegyültek meghatározott időben az e célra szánt helyen, oltárt emeltek s rajta áldozatot

mutattak be az Istennek. Így dicsőítette az emberiség hosszú századokon át a világ Teremtőjét. De az istentiszteletet nem lehetett mindig a szabad ég alatt megtartani; a tikkasztó hőség, a pusztító zivatarok, a kedvezőtlen időjárás gyakran legyőzhetetlen akadályokat gördítettek ellene. S e körülmény arra bírta már az ősrégi népeket, hogy külön épületet emeljenek, hol semmitől sem zavarva, vallásos áhítattal imádják az Istent.

Ez az eredete azon épületeknek, melyeket most templomoknak, Isten házáinak nevezünk.

A templom tehát azon hely, hol a buzgó hivek Isten dicsőségét zengik; azon hely, melyet az Isten az ő jelenlétével különösen megszentel, hol Jézus Krisztus az oltáriszentségben elrejtve, állandóan osztogatja kegyelmeit az arra méltóknak, állandóan örködik fölöttünk isteni szeretetével.

A templomot tehát úgy kell tekinte-

nünk, mint Istennek földi hajlékát. Mert bár Isten mindenütt jelen van s őt mindenütt imádhatjuk, mégis a templom az ő királyi széke s a kik ide nem jönnek, hogy Isten trónja előtt leborulva imádkozzanak, azokból kihalt a hit, kihalt a buzgóság, a mely őket ösztönözze, hogy a templomba menjenek.

A templom tiszteletreméltó hely s azért a ki ott megjelen, viselje magát tisztességesen s ájtatosan. S mégis hányszor volt alkalmad az ellenkezőt tapasztalni. Bizonyára láttál könnyelmű ifjút, kit nem az áhítat hozott a templomba. Kihivó tekintettel méregeti végig a szentegyházban levő jámbor hiveket, cseveg a hozzá hasonló könnyelműekkel, nevetgél, botránkoztatja az ájtatoskodó hiveket, — úgy viseli magát mintha csak mulatóhelyen s nem az Isten házában lenne. Mindenre ügyel, a mi körülötte történik, csak arra nem figyel, mi megy végbe az oltáron, mert oda sem szemeit, sem gondolatait nem

szokta irányozni. Míg mások az Úrfölmutatás alatt letérdelnek, addig az pöffeszkedve magasra emeli fejét, vagy másképen illetlenkedik. Mihelyt kandságát kielégítette, bosszus türelmetlenséggel tolakodik kifelé, s a mily tiszteletlenül lépett a templomba, épp oly áhítat nélkül hagyja azt el.

Bizony rámondhatjuk: ha úgy léped át az Isten házának küszöbét, akkor reád is vonatkoznak az Úr szavai: „Az én házam imádság háza, te pedig latrok barlangjává teszed azt.” Bizony rámondhatjuk: ha a templomkerülők kényszerítik az Istent, hogy elhagyja az ő házát, hová fogunk menekülni, ha csapások nehezedenek reánk? Hol fog a szegény ember heti fáradalmai után lelkében felüdülni s vigasztalást keresni?

Az ilyen magaviselet nem is volna méltó egy csendörhöz, a ki a rend és a fegyelem embere, a kinek mindig és mindenütt jó példával kell előre mennie.

Viseld magad a templomban úgy,

mint a hogy jó keresztényhez s derék csendörhöz illik. Tartsd tiszteletben az Isten házát, járulj oly örömmel s oly bizodalommal oda, mint az árva az ő pártfogójának s a gyermek az ő anyjának védszárnyai alá. De járulj oda egyszersmind félelemmel és alázattal és meg ne szentségtelenítsd e helyet képmutatással és rendetlenkedéssel. „A legbátrabb is térdet hajtson a Mindenható előtt.” (Schwarzenberg.)

A társalgási modorról.

Nem akarok világi illemszabályokat elősorolni, sem a „finom társalgóra” hivatkozni, hanem arról a társalgási modorról kívánok e fejezetben egyet-mást mondani, melyre nézve a katekizmus tanítja, hogy legyen az nyájas és óvatos.

A mi társalgásunk akkor nyájas, ha a bántalmazásnak még csak árnyéka sem vehető észre szavainkban, ha figye-

lemmel vagyunk mások gyöngeségére és érzékenységére. A felebbvalók iránt tisztelettel, az alsóbbak iránt kimélettel fejezzük ki magunkat; mindenkiben az emberi méltóságot kell tekintenünk s tisztelnünk. A hozzánk hasonlókkal való társalgás a legkényesebb; vigyáznunk kell, nehogy a bizalmasság ürügye alatt kiméletlenek legyünk jó emberünk s barátunk iránt. Ne higyjük, hogy a szónak éle nincsen, hogy az nem fájhat. A fegyver által okozott seb idővel beheged, de a nyelv által okozott seb nehezen gyógyul és sajogni szokott még akkor is, midőn a sértő a bántalmazást már rég elfeledte.

Nyájas továbbá a társalgásunk, ha jámbor, szent és istenfélő. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindig Istenről s más szent dolgokról beszél-gessünk, hanem hogy kerüljük az olyan szavakat és kifejezéseket, melyek a jámborsággal ellenkeznek s melyek a szemérmességet sértik.

Társalgásunknak másodszor óvatosnak kell lennie, hogy bűnre ne csábítassunk. A felületes s könnyelműen gondolkozó ember nem akarja elhinni, mily nagy erkölcsi kár háramlik lelkére a tisztességet sértő társalgás következtében. Ő abban a véleményben van, hogy a szó elhangzik s nyomot nem hágy maga után. Borzasztó az ily emberek tévedése s megczátolásukra mondhatnám sz. Pállal, hogy: „Megvesztegetik a jó erkölcsöket a gonosz beszélgetések;” de rámutatok inkább az életre!

Nem egyszer történik még, hogy tiszta erkölcsű, romlatlan lelkű ember elkorcsosodik, mert a sok trágár beszéd, melyet naponta van alkalma hallani, megmételyezi szivét és lelkét. Az erkölcstelen szavak, melyek a legszentebb dolgokat is, gúnynyal illetik s melyek a piszkos örömeket magasztalják, eleinte undort keltenek az erkölcsösen nevelt ifju lelkében, — de ha az ily társa-

ságot szándékosan nem kerül, észrevétlenül maga is az erkölcsi romlás útjára lép s nemsokára tapasztalja, hogy éppen oly romlott és erkölcstelen lett, mint társainak bármelyike.

Szomorú, hogy erre ezer meg ezer példát találunk. Hány embert ismerünk, kit jámbor anya nevelt fel isteni félelemben, kinek a lelke szüztiszta volt, mocsoktalan és szennytelen, — ki elpirult egy sikamlós szó hallatára, s kinek a durva beszéd csak fájdalmat okozott. De kikerülvén az anyai ótalom alól, — gonosz czimborák zsákmányává lett, a kik először talán kimélték tisztaságát, de később kinevették, gúnyolták s mikor ez sem használt, tele beszélték füleit szemtelen, piszkos dolgokkal, szépítvén a bünt, kellemesnek mondván az utálatost s megtörtént az erkölcsi romlás . . . A remegő szív vergődik egy ideig, de azután áldozata lesz a gonosz nyelveknek, s mikor az ilyen ifju egy-két év leteltével a jó

anya szemei elé kerül: ez nem ismer reá, annyira megváltozott, tönkrement erkölcsileg.

Azért féltékeny gondossággal óvakodjunk társalgásainkban attól, hogy szavaink által alkalmat adjunk másoknak arra, miszerint a társalgást erkölcstelen t érre tereljék. Ha felismertük a társalgás gonosz irányát, hagyjunk fel vele, siessünk a romlott társak köréből, mert rendeltetésünk és kötelességünk, hogy az Isten tetszését nyerjük meg, nem pedig az emberekét. Beszéljünk mindig úgy, hogy szavainkból felismerhető legyen tiszta szivünk, becsületes jellemünk s igaz keresztény katolikus voltunk!

Lelki üdvösségünk gondozásáról.

Oriásit haladt a világ minden téren; a mi előbb legmerészebb álmaink közé tartozott, az ma megvalósult. Vasutak és hajók járnak keresztül-kasul a világot; — a táviró villámgyorsasággal

tudomására hozzá a Keletnek a Nyugat eseményeit s viszont a Nyugat abban a perczban tudhatja, mi történik Keleten.

De míg a profán tudomány a lehetőség tetőpontján áll, addig a fenséges tudomány, mely lelkünk üdvét tárgyalja, mind inkább elhanyagoltatik. A legtöbb ember csak a földiekért küzd, fárad, él és hal, jön és megy, — míg lelki üdvéért mit sem tesz s nem törődik az Úr szavaival: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja.”

S mégis csak egy a szükséges, s ez a mi lelkiüdvünk gondozása. Ez a legelső és legfontosabb feladatunk e világon; a mi rendeltetésünk pedig, hogy majdan a más világon boldogok legyünk. Ha a csendőr bátran is tör előre, győzedelmet arat, ha ellenfelét legyőzi, letiporja, megsemmisíti: dicsősége mégis csak akkor lesz teljes, neve csak akkor lesz halhatatlan, csak akkor számíthat méltó elismerésre, csak akkor

kapja az érdem koszorúját, ha legneme-
sebb feladatát is teljesítette, ha küzdött
s vérzett e jelszó alatt: „Győzd le
magadat, mentsd meg halhatatlan lel-
kedet!”

Ne húzzuk, ne halogassuk a megté-
rést, ne zárjuk el elménket és szivün-
ket Isten hívó szózata elől soha, de
soha. „Illő, hogy a katona is gyakran
gondoljon halhatatlan lelkére,” mondá
egy híres tábornok.

Egy társam beszélte el nekem: Al-
konyodni kezdett, mikor két tüzér beállít
hozzám s mondja: „Tisztelendő Atyám!
Holnap bombázzuk a várost. Nem tudjuk
mi sors vár reánk s ezért életre és ha-
lálra akarunk elkészülni” ... Mindkettő
meggyónt s áldozott; mikor elvégezték
utolsó imádságukat akkor az egyik
mellére mutatva így szólt: „Most már
nyugodt ide bent, holnap már bátran
bombázhatunk.”

Azért a te lelkiismereted mindig
úgy csillogjon és ragyogjon, mint a te

fegyvered; — ha az ellenséges golyó keresztül találná fűrni nemes szivedet, nyissa az meg egyúttal hős lelkednek a mennyország kapúját.

Életünk rövid és bizonytalan. Mindenkor csak a jelen pillanat a mienk; Isten kezében a jövő. Mily veszélyes tehát az, ha csak egy perczet is használatlanul elröppenni hagyunk, mikor nem tudjuk megélnük-e a másikat.

A kik egy jobb, örök életet nem reménylenek, azok számára a földi élet is elveszett. Itt a földön egy ember sem boldog; szüntelen fájdalom viharzik által életén, ezer gond nehezedik vállaira, bú és bánat, szenvedés és csalódás kíséri útjain; — öröme? vajmi kevés van s az is gyorsan muló. Egészsége, élete csak hajszálon függ s ez is gyorsan elszakad: ma még erős, fiatal vagy, rózsák virulnak arczodon s holnap? . . . a halál lágy fuvalma elhervasztja azokat s te holtan kiterítve nyugszol a ravatalon; egyik-másik barátod elkisér a teme-

tőig, tán könnyüt is szentel emlékednek, de a könny felszárad . . . s te elfeledve, ott nyugszol a sötét föld alatt, mindent itt hagyva a világon. Összes birtokod: a te halhatatlan lelked, s ha ezt is elvesztetted, akkor a legszerencsétlenebb vagy, mert fájdalomteljes volt földi életed, s azontúl rettenetes sors vár te read: az örök kárhozat.

Azért gondolj szüntelenül az örökkévalóságra; gondolj halhatatlan lelkedre. „Mentsd meg halhatatlan lelkedet!” Munkálkodjál, míg a kegyelem napja ragyog reád, mert: „Eljön az éjszaka, midőn senki sem munkálkodhatik.”

A lelkiismeretről.

Igazi örömet e világon csak tisztaszívű ember élvezhet; lelki kínlódás és gyötrelem a gonosz lelkiismeret kifolyása. Semmi sincs a világon, a mi az embert jobban megnyugtathatná, a mi szívének bátorságot s lelkének magasabb

erőt kölcsönözhetne, mint a jó és tiszta lelkiismeret.

Lelkiismereted mindig tiszta legyen. Úgy élj, hogy szived soha se tehesen neked szemrehányást. Egyenes úton jársz akkor bizton számíthatsz Isten áldására, az emberek elismerésére s szived nyugalomára. S ha a balsors egy ideig üldöz is, azon boldogító meggyőződés, hogy ártatlan vagy, szokatlan erőt s vidámságot fog neked nyújtani; — könnyen fogod a bajt elviselni, könnyen fogsz az élettel megküzdeni.

De ha bűnös és vétkes vagy, — úgy számodra nincs nyugalom, mert lelkiismereted, e kegyetlen bírád, kinoszni fog szüntelenül, nem ismer könyörületet, „sujt tekintetével, sujt szavával; szívtelen hóhér, ki könnyükben és sóhajtasokban gyönyörködik kinek vad örömet okoz e kíntás s élvezet nyujt a kezei közé került szerencsétlen vonaglása s haláltusája.”

Borzasztó, borzasztó, a lel kifurdalás.

A tigris széttépi zsákmányát 's alszik: de ha az ember gyilkossá lesz, virraszt. Keresi a pusztaságot s a magány rémülettel tölti el; a sirok közt bolyong s irtózik a siroktól, tekintete nyugtalan s habozó. Nem mer a terem falaira tekinteni, nehogy azokon gyászos végzetének bűneit olvassa. Érzékei megfi-nomulnak, hogy annál kegyetlenebbül kinozzák; fenyegető világot lát a sötét éj közepett, folyton hús-szagot érez maga körül s a méreg ízét véli érezni még az önmaga által készített ételekben is. Izgatott füle zajt vesz észre még ott is, hol az egész világ csendet talál s midőn barátját átöleli, összerezzen . . . mintha annak ruhája alatt gyilkot szorított volna keblére

Ime ez a bűnös képe! ily kegyetlen a lelkipurdalás! Ha ily kínoktól szabadulni kívánsz, ha sebet érzesz kebleden, melyre lelkiismereted ujja rámutat, úgy siess a lelki-orvoshoz, tarts bünbánatot s biztosítlak, hogy bár betegen, nyomo-

rultan mégy oda, megigazulva távozol,
egészségesen térsz vissza. Sa ha már a
kétségbeesés örvénye tátong szemed
előtt, az igaz bünbánat s töredelem lesz
életed megmentője, — az adja vissza
nyugodt lelkiismeretedet!

III. RÉSZ.

A bűnös, könnyelmű s kicsapongó életmódról.

A következőkben figyelmeztetni akarlak egyes bűnökre, egyes veszélyekre, melyek már sok fiatal ember testi és lelki romlását okozták. Rámutatok az életre, kitárom az egész valót, s ha élesebb tollat használok, ha keményebb hangon írok is, — ne vedd ezt rossz néven; nem akar ez szemrehányás lenni, evvel csupán figyelmedet akarom felhívni, hogy tudjad hol van a veszedelem, mitől kell óvakodnod.

A káromkodásról.

Fájdalommal kell megvallanom, hogy nincs széles e világon nép, mely a káromkodásnak oly rabja lenne, mint éppen a magyar. És ugyancsak igaz, hogy

nincs a társadalomban állás, mely megszokott káromkodása által oly szomorú dicsőségre tett volna szert, mint éppen a katonai állás.

Némelyik dicsőségét leli abban; — azt hiszi, hogy nem lenne elég jó csendőr, — nem lenne eléggé bátor, ha minden szavat czifra szitokkal nem kísérné.

Ha a dolog nem úgy megy, a hogy ő kívánja, azonnal átkozódásban tör ki. Ha játszik, játékát káromkodással kíséri s a legártatlanabb tréfát is csak durva káromkodással fűszerezve tartja elég hatásosnak. Ha valaki bátorságával, hősiességével akar dicsekedni, ezt sem teszi káromkodás nélkül; — pedig a durva káromkodás beszédjét csak izetlenné teszi s egy cseppet sem járul bátorságának, vagy vitézségének emeléséhez.

A káromkodás nyílt lázadás, világos pártütés Isten, a mi Urunk s Teremtőnk ellen. A káromkodó tehetetlen dühében

az Istent, az ő mindenható Urát támadja meg; esztelen vakmerőséggel harczra hívja fel maga ellen az ég és a föld Urának mindenható hatalmát; annak a hatalmát, kinek egy pillantása porba sujthatja őt, kinek egy intésére mennykövek hullának a vakmerő fejére.

A káromkodás a legnagyobb esztelenség! Összeszólalkozik valaki egy más emberrel, — s talán ez ellen dühösködik? Ó nem, ő Jézus Krisztust káromolja; más baja történt s akkor szüz Máriát és a szenteket szidalmazza, pedig sem az Isten, sem a szentek nem vétettek neki. Lehet-e ennél nagyobb esztelenséget gondolni? Miért bántod, miért káromolod az angyalokat és a szenteket? Talán azért, mert Istennél éretted eszednek? Oh e gonoszságot az Isten nem hagyja büntetlenül. Minden jó fiúnak föllázad szive-lelke, ha valaki szeretett szülőjét bántalmazza, hogy ne fogná Jézus is az ő szüz anyjának sérelmét megboszulni...

A káromkodás a legnagyobb hálátlanság. Az ember élete, egészsége, vagyona s mindene Istentől van, s ime! az ember e sok jót azzal hálálja meg, hogy Isten szent nevét megbecsteleníti. No de a jó atya, kinek jótéteményeit a káromkodó hálátlansággal fizeti vissza, egykoron bírāja is lesz s iszonyú ítéletet fog tartani fölötte.

Büntetés nélkül senki sem játszhatik az Istennel. Balsorsban s veszedelemben, bajai s gondja közepett imádni fogja az eget, de hiába! káromkodásai mindenkorra elzárták könyörgése elől az eget; méltó büntetés lesz az osztályrésze!

Nem akarom a mindennapi tapasztalás tényeit elősorolni, csak a sz. írás példáira hivatkozom. Ott van legelől Fáraó példája, ki káromlásáért seregével együtt ott lelte halálát a tenger hullámaiban. Ott van Sancherib király rettenetes példája. E kevély király megvetette az Istent s bálványoknak áldozott s ezt elnézte az Úr; Jeruzsálem

városát feldúlta s templomát kirabolta, s ezt is elnézte az Úr; megtámadta és legyőzte az Isten választott népét s még ezt is elnézte az Úr; de mikor végre Izrael Istenét káromolta, betelt gonoszságának mértéke, fölgerjedt az Úr haragja s bekövetkezett a büntetés. Egy éjjel 150 ezren hullottak el táborában s öt magát saját fiai gyilkolták meg. Ime! mily mértékben súlyosodik Isten büntető keze a káromkodókra!

Azért, ha te is rabja vagy e gonosz szokásnak, irtsd azt ki szivedből s azon légy, hogy mások is hasonlót cselekedjenek. Bizony nem válik ez a csendőr diszére s csalódik, a ki hiszi, hogy a káromkodás növeli tekintélyét, hogy így különb embernek fog látszani. Igen, mindenki durvának fogja tartani, mert káromkodni csak a nyers ember szokott, művelt ember szájából soha sem fogsz ilyesmit hallani.

Legyen áldott mindenütt s mindenekben a seregek Ura, Istene!

A hazugságról.

Istenem! mennyire el van az terjedve. Hányan vannak, kiknek nyelvéről a hazugság piszkos vize csak akkor szűnik meg folyni, ha álmra hajtják fejöket. Pedig világosan szól az isteni parancsolat, hogy még tréfából sem szabad hazudni, még akkor sem, ha a hazugsággal önmagunknak, vagy másnak jót tehetünk, mert az ördög ördög marad, ha fehérbe öltöztetjük is.

A hazugság igen nagy bűn s következményeiben igen veszedelmes, mert mint a sz. írás mondja: „A mely száj hazudik, megöli a lelket” s örök kárhozatba dönti ugyanazt. Veszedelmes következményeiben, mert megfoszt nyugalunktól, feldúlja lelkünk békéjét s nem ritkán végzetes szerencsétlenségbe dönt. Elég valakit csak egyszer rajta kapni, hogy hazudik s az ő hírneve, az ő becsülete oda van, mint jellemtelent mindenki kerülni fogja; el van veszve, mert akkor sem hisznek neki, ha tény-

leg igazat is mond. Hasonló az elromlott órához, mely máskép mutat s másképpen ver.

A hazug ember minden rosszra képes, azért a közmondás is tartja: „Aki hazudik, az lop is.”

Ha tehát a hazugság oly nagy bűn, s következményeiben oly veszedelmes, úgy hogy a becstelenség posványába s végre az örök kárhozatba dönti az embert, — óvakodjál tőle, szólj mindig igazat; légy kész inkább meghalni, mint egyszer hazudni s az igazságot megtagadni, jól tudván, hogy Isten mindent tud és lát, — mert a mi szivünk redői közé van rejtve, azt is tudja látja az úr Isten, az ő tekintete mindenben keresztül hatol, még az éjszaka sötét fátyolán is; előtte minden cselekedetünk nyílt, minden gondolatunk világos!

Megható példát olvasunk a niko-mediai sz. Antal életéből, a kit Maximian császár keresztény hite miatt halálra ítelt. A katonák, kiket a császár

elfogatására küldött ki, éppen otthon találták a szentet. Nyájasan s szívesen fogadta őket s tehetsége szerint a legfényesebben megvendégelte. E szivesség nagyon meghatotta a katonákat s elhátározták, hogy életét meg fogják menteni. Ezt az egyik tudtára is adta, mondván: „A mi feladatunk téged elfogni s halálra vinni, de nem tesszük, — hanem azt fogjuk mondani, hogy honn nem találtunk téged.” — „Nem — mondá sz. Antal ezt nem akarom, mert a kereszténynek nincs megengedve életét hazugsággal megváltani.” S inkább vértanuhalált szenvedett, sem hogy türte volna, hogy miatta hazudjanak.

Ha becsületes ember akarsz lenni, beszélj mindig igazat s őrizkedjél a hazugságtól. Ha vétkeztél is, valami rosszat tettél s emiatt felebbvalóid megidéznek, semmit se tagadj, hanem igazat szólj. Az őszinteség már a javulás jele s enyhíteni fogja büntetésedet.

Még egy példát a katonai életből!

A francia haditörvényszék 1809-ben a tiroli Mayr Pétert, ki Hofer Andrással a francziák ellen harczolt Bozenben halálra ítélte. A francia főparancsnok nagyon szerette volna őt megmenteni; megsemmisítette az ítéletet s új vizsgálatot rendelt el. — Tanácsolták a fogolynak, mondja meg, hogy Napoleon proklamációját, — mely a tiroliaknak halálos büntetés terhe alatt meghagyja a fegyver letételét, — nem olvasta. De ő mint keresztény s becsületes ember visszautasította ezen ajánlatot s mondá, hogy ő a kiáltványt olvasta, megértette, de vele mit sem törődött s tovább harczolt. Erre másodszor is halálra ítélték s 1810. marczius 1-én kivégezték.

Te is mint keresztény s becsület-tudó csendőr utáld a hazugságot.

A rágalmazásról.

„Jobb a jó név a gazdagságnál”, — mondja a sz. irás. Ám kerülj csak egy rágalmazó hamis nyelvére, oda van

a drága kincs! Annyi bünt kohol ő, annyi gyalázatot kovácsol hazug nyelve, annyi megbecstelnitőt tud ő reád mondani, hogy még a lehelete is a hirnévnek és becsületnek álnok gyilkosa. „Átkozott ember a rágalmazó”, — mondja az Úr, mert gonoszsága, melylyel felebarátjának a becstelenség sírját ássa, égbekiáltó! Átkozott, mert a tolvajénál gonoszabb a bűne s a gyilkossal egyaránt örök kárhozatot érdemel. Igen, gonoszabb a tolvajnál, mert ez csak ruhadarabot, ékszert vagy pénzt lop el tőled, a mely nélkülözhető, de az elvett jó hirnév, az elrablott becsület, az nem szereshető vissza, sem vissza nem adható, vagy csak igen nehezen.

S mennyi baj- s rossznak okozója a rágalmazó! Láttál-e már meghasonlott hitestársakat, kik egymást gyűlölik s szünet nélkül azon gondolkoznak, hogy szomoríthatnák egymást? Ott, hol a szeretet fényének kellene tündökölnie, ott a gyűlölet éjjele terjeszti ki sötét

fátyolát. Hol a hűség liliomának kellene virulnia, ott szemtelen házasságtörés bojtorjánja nő. S ki ennek az oka legtöbb esetben? Az aljas, hazug, rágalmazó ember, ki allattomos besúgásai által a hitestársakat egymástól elidegenítette.

S hallottad-e már, hogy a fiú saját atyja ellen emelte föl kezeit? Láttál-e már apát, ki fiát, saját édes vérét mindenből kitagadta s nyomorult földönfutóvá, koldússá tette? Láttál-e már két testvért, két jó barátot, s tapasztaltad-e azt is, hogy nem ritkán ezek engesztelhetetlen ellenségekké lettek, kik egymás vérét szomjuhozták, egymás halála után epekedtek? Oh ilyeneket láthattál, mert fájdalom! ilyesmi előfordul az életben. Ám tudod-e, ki idézte mindezt a legtöbb esetben elő? A rágalmazó! Befurakodik hizelgéseivel a családok bizalmába s aztán hazudva, fondorkodva előidézi a veszedelmet, s így lesznek ellenségekké az apa és a fiú, így a test-

vérek, így a jó barátok. Azért helyesen mondja sz. Bernát: „A nyelv kis tag, de sok rossznak szülője, ha nem zabolázod; a nyelv felbontja a barátságot, szaporítja az ellenséget, gyűlölséget ébreszt, egyenetlenség magvát hinti el, sokakat tönkre tesz, kész megrontani a jót s rosszat idézni elő.”

Ennyi gonoszságot rejtven magában a rágalmazás bűne, ki meri tagadni, hogy az nem a kárhozat bűne?

Őrizkedjél tőle, mint a tűz lángjától, mint a kígyó mérgétől. Vigyázz! mert ha valahol, úgy bizonyára az őrszobában és a laktanyában a rágalmazás napirenden van. Vannak, kik nem tudnak másképpen elszórakozni, csak úgy, hogyha felebbvalóikat megszólják, gyalázzák, ismerőseikről rosszat beszélnek, bajtársaikat rágalmazzák. „A ki titkon rágalmaz, nem cselekszik egyebet, mint a kígyó, mely alattomban mar.”

Viseld gondját felebarátod becsü-

letének s jó hirnevének! Már becsület-
 érzésed tartson vissza attól, hogy egy
 emberről, a ki nincs jelen s a ki magát
 nem védheti, rosszat beszélj, vagy en-
 gedd, hogy mások róla rosszat beszél-
 jenek.

Ha hallod, hogy mást rágalmaznak,
 igyekezzél a vádat enyhíteni, kétségbe
 vonni, — az egész beszédet félbeszakí-
 tani. Mondd a rágalmazónak: ha fele-
 barátodról jót akarsz mondani, szívesen
 hallgatlak, ha rosszat kívánsz róla be-
 szélni, elmegyek. Felebbvalóídról pedig
 mindig a legnagyobb tisztelettel be-
 beszélj! „Távoztasd magadtól a gonosz
 száját és a rágalmazó ajkak távol
 legyenek tőled.“ (Péld. 4. 24.)

A haragról.

Egy indulat sem vetközteti kí any-
 nyira az embert emberi méltóságából,
 egy sem teszi annyira gyűlöletessé
 Isten és emberek előtt, mint a harag.
 Olyan ez, mint a hirtelen jövő áradat,

mely mindent rombol és elsodor; olyan, mint a vészteljes zivatar, mely gyújt és öl gyilkos villámaival.

A haragos ember elviselhetetlen az emberi társaságban; senki sem érintkezik vele szívesen, mert ha a harag elragadja, mindenkit képes megbántani; nem tekint se Istenre, se emberre. „Nem tiszteli az ősz fürtöket — mint sz. Wazul mondja — nem az erényes életet, nem a vérrokonságot, nem a vett jótéteményeket, semmit — a mi szent.“ Szájából ömlik a káromkodás, az átkozódás; modora nyers, goromba, sértegető. Tombol, tör, zúz, veszedelemmel fenyegeti egész környezetét. „Inkább lakhatik az ember vadállatokkal — mondja aranyszájú sz. János — mint haragos lelkületű emberrel együtt. A vadállat, ha megszelidítik, megtartja a parancsot; a haragos ember ellenben, ha kérlelni akarod, csak annál vadabb lesz.“ Magára van az ilyen ember hagyatva, mert mindenki utálja, kerüli;

ha baj éri, nincs ki megvigasztalja, nincs ember ki segítse, ki tanácscsal gyámolítsa, mert vele barátkozni senki sem akar, tőle mindenki irtózik; fájdalmát, bánatát s keserűségét egymaga kénytelen viselni, nincs a ki ezt vele megossza.

A harag kárára van a testnek és a léleknek. Láttál-e már haragos embert? Mily torzképe az eszes lénynek! Szive erősen ver, teste remeg, nyelve akadozik, szája tajtékzik, fogai csikorgognak, haja fölmeredezik s arczán pir és sápadtság hullámanak fölváltva; kezeit ökölbe szorítja, tombolva a földet veri lábaival. Ha ily állapotban tükörbe nézne a haragos ember, megrendülne a pokoli képtől.

Bizonyos beteges ifjúnak komoly intelmeket adott orvosa a harag káros hatásáról az egészségre. Az ifjú nem akarta a dolgot hinni, folytonosan elmentmondott az orvosnak, lassankint indulatba jött, végre pedig, mivel az or-

vos őt nyakas, javithatlan önfejűnek mondá, féktelen haragban tört ki. Az orvos egész nyugodtan tükröt vett le a falról s ezt némán a haragvó ifjú elé tartotta. Ez beletekintve, elborzadt halálsápadt arczától s annak vad kifejezésétől. Nem is szólt többé vissza az orvosnak, midőn az nyomatékkal mondá; „Lássá ön! több ily zivatar kidönti a fát gyökerestől.“

A vadállat annyira szét nem marczangolja áldozatát, mint a hogy fel-dúlja a harag az emberi keblet, mindent összetép, s vaskörmeivel szaggat; számtalan betegséget szül s nem egyszer rögtöni halált idéz elő, korai sírba taszítja az embert.

A harag minden rossznak szülője s mint sz. Jeromos mondja: „Minden gonoszság tág kapuja.“ Haragból ered a neheztelés, a gyűlölet, ebből pedig nem egyszer gyilkosság is származik. Mint vezet a harag gyűlölségre, boszuál-lásra, gyilkosságra, láthatjuk Kain pél-

dájából, nem különben Sauléból, ki irigységszülte haragjában Dávid életére tört.

„Kerüljük tehát a haragot — mondja sz. Ágoston, — mert ez elhomályosítja az értelmet, nem ismer igazságot, széttépi a barátság kötelékeit, feldúlja a kebel nyugalmát, lábbal tiporja a bölcseséget.“

„A csendörnek úgy hivatalos eljárásban, mint azonkívül is, komoly, előzékeny és tisztességes magaviseletet kell tanusítania, valamint minden szavában és tetteiben, minden tapintatlanságot elkerülnie“ (Csendőri Utasítások 4. § a), az indulatos, haragos lelkület össze nem fér a csendőri állással.

Ti barátok, bajtársak s testvérek vagytok egymást közt. Egyetértés, barátság s őszinte szeretet, kell hogy összetartson benneteket; Isten parancsolja, a király meghagyja s a haza kívánja, hogy szeressétek egymást. E szeretet, ez összetartás azonban nem kép-

zelhető ott, hol a harag vad indulata pusztít, hol a harag, irigység s gyűlölet a csendörököt egymástól elidegeníti!

A lopásról.

Szent legyen előtted felebarátod tulajdona! Törvények védik s oltalmazzák ezt minden népnél; maga az Isten is oltalmába vette, midőn a Sinai hegy ormáról villám és mennydörgés között adta a parancsot: „Ne orozz!” — Nincs oly bűn, mely aljassága miatt nagyobb megvetést vonna maga után, mint a lopás. Ez fosztja meg az embert becsületétől, lelki nyugalmától, szabadságától, — ez veszélyezteti örök üdvösségét.

Számíthatja-e magát becsületes emberek közé az, aki lopni szokott, vagy a ki felebarátját megcsalni kész? Az ilyent, ha gonoszsága napfényre kerül, mint becstelent mindenki kerüli, utálja s megveti; s ha csalárdsága egy ideig titokban marad is s mások még mindig

becsületes embernek tartják, saját lelkiismerete egyre vádolja s közönséges tolvajnak mondja. És mennyi nyugtalanságot áll ki, mennyit remeg és fél, hogy gonosz tettét felfedezik. Ah! mily kínos állapot lehet ez, mely a tolvaj lelkében örökös forrongást, szünet nélküli mardosást idéz elő!

Leáldozik a nap ..., az éj bevonja sötét fátyolával a néma vidéket, — mindenki nyugszik csendesen, csak a tolvaj nem talál nyugalmat, lelkiismerete egyre kínozza, az álom kerüli. Ha dörög az ég, — ha villám cikázik, az igazszívű ember imádja Alkotóját s csodálja hatálmát... de a tolvaj félelmében reszket, megrendül egész valójában. Szegény! ha a kis madár tudná mily szánandó vagy, gyászdalokat zengene fölötted.

Mily rettenetes az ilyen ember élete! Ha az égre tekint, fél az Isten büntető kezétől, ha a jövőbe néz, fél a földi igazságosság ostorától; ha ben-

sejébe néz, ott van a pokol, s ha az örökkévalóságra gondol — elsápad. „A tolvajok nem fogják bírni Isten országát“ (Kor. I., 6. 10.), mert — mint szent Fulgenczius mondja: „Ha már az üres kéz tűzre vettetik, mi vár akkor a tolvajra? Vagy mi lesz azzal, ki idegen jószághoz nyult, ha az is örökké fog égni, a ki sajátjából nem adott? És ha irgalom nélküli ítélet vár arra, a ki irgalmasságot nem gyakorolt, minő ítélet vár arra a ki lopott is?“

Sz. Ágoston pedig úgy kiált fed: „Oh átkos szerzemény! Ime mit veszt és mit nyer az ember; pénzt lop és lelkét veszti el.“

Az idegen jószág nem hoz szerencsét és áldást, hanem bajt, átkot, aggodalmat és boldogtalan kimulást; de a tolvaj sokszor mégis ámitja magát, imádkozik, alamizsnát osztogat, böjtöl, penitenciát tart, hiszi, hogy így kimegy a kárhozatból. Nem! hasztalan hullatod a bánat könnyeit, a bánat nem

fogja szentesíteni rablásodat; hasztalan osztod el javaid felét a szegényeknek, hacsak vissza nem téríted a lopott jószágot, ha az még oly csekély is, adós maradsz s nem nyerhetsz bűnbocsánatot.

A pogányok meséje is szépen megvilágítja azon keresztény tant, hogy a lopott jószág nem áldást, hanem vést és boldogtalanságot hoz jogtalan birtoklójára. A gólya meglátván egyszer fészkeből, amint az isteneknek az oltár tüzére áldozati hústraknak, megkivánta a csábító falatokat. Kilesett tehát egy kedvező alkalmat, midőn senki sem látta, lecsapott az oltárra s elragadva a tüzről egy darab húst, vidáman vitte ezt fészkébe éhes fiainak. Mig azok abból lakmároztak, másodszor is lecsapott még egy darabért az oltárra. De midőn ezzel visszaszállt, fészket lángokba borítva találta, fiai pedig már porrá égtek. Az első lopott darabbal t. i. egy szikrát is vitt fészkébe, mely azt lángokba borítá.

Nem hiszem, nem gondolom s nem is lehet, hogy a csendőr, kinek kötelessége mások javait s jószágát megvédeni — lopással szennyezze be kezeit. Ezt csak oly nyomorult követheti el, kinek kebléből kihalt a hit s minden becsületérzés; oly gyáva, ki önmagában nem bízik, hogy képes lenne szükségleteit becsületos uton megszerezni saját szorgalma által. Nem! a csendőr idáig nem sülyed!

Ám de Isten hetedik parancsa ellen nemcsak a rablók s tolvajok vétkeznek, hanem vétkeznek mindazok is, a kik a talált vagy kölcsönzött jószágot vissza nem adják, kik adósságaikat ki nem fizetik, kik mások jószágát elrontják, egyszóval: kik bárminő igazságtalanságot követnek el

„A megvesztegethetlenség és igazságszeretet képezik a csendőr legnélkülözhetetlenebb kellékeit!“

„A csendőr ne legyen megközelíthető pénzbeli, vagy pénzértékű ajándé-

kozás által. Rokonsági kötelék, baráti viszony, személyi rokon- vagy ellenszenv, és egyáltalában semminemű mellétekintetek és érdekek által ne tántorítottassa el magát kötelessége teljesítésétől.“

Jól tudod, hogy „különösen és szigoruan meg van tiltva, szolgálat teljesítéseért valamely féltől ajándékot, jutalmat, vagy ingyen ellátást elfogadni.“

„Éppen úgy tilos a szolgálati kötelesség teljesítését bármely ígérettől függővé tenni.“ (Csendőri Utasítások 13. §-a.)

Vigyázz! könnyen jöhetsz kísértetbe. Ne hallgass a csábító szavakra. Őrizkedjél minden igazságtalanságtól! Ismered a törvényczikkeket, melyek szigoruan büntetnek minden igazságtalanságot; jól tudod, hogy ily kihágások rejtve nem maradnak, mert a szigorú vizsgálat kideríti azokat, — s akkor jaj neked, bűnhödni fogsz, bűnhödni!

súlyosan! A testületben nincs számodra hely. Nemcsak becsületed s nyugalmad, de szabadságod is veszve van. Mindenki kerülni fogja társaságodat, mint oly veszélyes egyénét, ki hitét, esküjét megszegte s gyalázatot hozott csendőri díszes állására.

Ne feledd soha, hogy csendőr vagy! Megvesztegethetetlenség s igazságszeretet legyen a te jelszavad! Ne feledd soha, hogy csendőr vagy, kinek kötelessége védeni minden állampolgár tulajdonát. Ne feledd, hogy keresztény, hogy csendőr, hogy magyar vagy, óvakodjál a szép neveket megszeplősíteni!

Az iszákosságról.

A mértékletlenség ördöge uralja a világot. Lakomára hívja az embereket. Névjegyén diszlik a meghívás: „Élvezetek!” — „Dinom-dánom“ a jelszava. Borzasztó szörnyeteg! mint ő, úgy pártja is, minden rosszra hajlandó. S mily

lázasan sietnek az emberek meghívását elfogadni. Nem kérdezik: megengedi-e ezt az állás, a becsület és a lelkiismeret; nem, — ezt nem teszik, ha úgy kell, föláldozzák azokat, csakhogy élvezzenek.

Némely ember nem is tartja magát egész férfiúnak, ha naponta el nem látogat a korcsmába. Ha fizetés napja van, akkor ugyancsak hangzik a nóta: hajtogassuk a kancsókat! Meg nem gondolja az ilyen ember, hogy míg ő iszik a korcsmában, azalatt anyja sokszor tán koldulni kénytelen, elaggott atyja pedig odahaza sóhajtozik, mert nincs betevő falatja. Nincs szive az ilyen ifjúnak, a ki nem akarja tudni, hogy szent kötelessége fölösleges pénzét szülei javára fordítani, nem pedig mulatozással a korcsmában elpazarolni.

Veszedelmes a tüzvész, mely elpusztítja az ember vagyonát; veszedelmes a kolera, mely halomra pusztítja az embereket; de mindezeknél százszorta

veszedelmesebb a részegeskedés, mely pusztít vagyont, egészséget, életet, becsületet, egy szóval mindent, mi az emberiségnek becses és szükséges.

A sok mindenféle betegségnek, melyekben annyi ember sinlődik, főképpen a korhelység az oka. A pálinka és egyéb szesz legelsőbben az ember gyomrát teszi tönkre; aztán megtámadja a tüdőt, a szívet, szóval az egész testi szervezetet. A részegesek előbbutóbb tüdővészbe, vagy vizibetegségbe esnek, köszvényesek lesznek és sok más betegséggel küzködnek. A szesz italok igen gyakran megzavarják az embernek eszét is, — és pedig nem csupán egy-két órára, hanem olykor örökre zavart elméjüvé, sőt örültté teszik az embert. Régi igazság, hogy a részegeskedés következtében több ember megy tönkre, mint a háborúban; valószínű öngyilkosság ez, — mennyi áldozatot követel!

A részegeskedés elpusztítja az em-

ber vagyonát is. Hogy annyi ember nyomorog, tönkre megy, koldulni kénytelen, többnyire az iszákosság az oka.

„A részegség — mondja sz. Ágoston — anyja minden véteknek, összoglalata minden gonoszságnak. Ez gyökere minden büntettnak, minden aljasságnak. Megzavarja a főt, észet és nyelvet s az egésztestre rombolólag hat. Hajótörése ez a szüzességnek, eltékozlója az időnek, valóságos önkéntes örülés, utálatos betegség, szennyfoltja az erkölcsnek, becstelensége az életnek, gyalázata a becsületnek, megrontója a léleknek.“

Ki ne tudná mily elvetemültté teszi az embert, s mennyire kivetkőzteti a legnemesebb érzelmekből. — A részeg ember rosszabb az oktalan állatnál, mert ez csak annyit iszik, a mennyi élete fentartására szükséges; — de a részegeskedő ember nem ismer határt, nem ismer mértéket, annyit iszik, hogy végre nem bírja mámoros fejét, tántorogva lépdél, illetlenkedik, sok durvaságot követ el, őrzöng,

tombol s nem ritkán a földön sárban hempereg.

Bizonyos uri ember házánál ritka hét mul el valami nagyobb tivornyázás nélkül. Ilyenkor a sok pajtás addig köszöngeté egymásra a poharat, hogy legtöbbször a hajnal is rájuk köszöntött, ők pedig már arra is hajlongtak, a honnan senki sem köszönté őket. Ebben leginkább kitünt a házigazda; és mily különös az isteni malaszt működése! ép egy ily eset nyujtott neki alkalmat a megtérésre. Egykor t. i. már szintén hajnalodott, midőn vendégei kocsira ültek, de a házigazda még ott is palaczkkal, pohárral járt, tántorgott a kocsik között, — itatta vendégeit, ivott maga is. De amint így iddogáltak s még a lovakat is éltették, a házigazda a palaczkból akart inni, de megtántorodva szája mellé önté a bort. A czimborák ezt látva hangos kaczajra fakadtak, mire a házigazda, kinek tán e kaczagás kelté föl lelkiismeretét, komolyan végignézi vendégeit, aztán föld-

höz vágva a palaczkot így szólt: „Mehettek, nálam többé nem lesz mulatság“. . . . E naptól fogva egy csepp bort sem ivott.

A szeszes italok az emberben szunynyadó szenvedélyeket, vad indulatokat felébresztik, azért az emberek részeg állapotukban nagyon hajlandók a czi vakodásra, verekedésre, sőt gyilkosságra is. Megtörtént, hogy a legjobb barátok részegen összeszólalkoztak s kést mártottak egymás szívébe.

1850-ben bizonyoz Steckmann Ádám nevű vincellér, Szászországban, minden pénzét elverte a korcsmában. A bor s kártya okozta vesztesség által fölizgatva tért haza. Neje távol levén hazulról, kis fia őt kezdé kenyérért rimánkodva ostromolni, míg egy idősb leányka kést hozott elé, hogy azzal atyja kenyeret szelhessen. De mit tesz az ittas apa? Megragadja a kést és mindkét gyermekét megöli vele. A sirásra fölébred a bölcsőben a harmadik még csecsemő kis fia és

szintén sirni kezd. A szörnyeteg odaugrik, kiragadja a bölcsőből és oly dühvel vágja a falhoz, hogy az darabokra szakadva hullott alá. Ép akkor nyitott a szobába az anya. Meglátván gyermekei véres tetemeit, összerogyott és pár percz mulva megszűnt élni. Így ez iszákos egy óra alatt egész családját kivégezte, maga pedig hóhérkézre került. (Lohner. Bibl. I, 689.)

A részegesek nemcsak a börtönbe jutottak számát szaporítják, hanem az elkárhozottakét is, — mert legtöbbje halálos bűnben válik meg a világtól, nincs se ideje, se alkalma, se képessége a halálra elkészülni, — elkárhozik! Meg van írva. (Ján. 17. 18.): „Az iszákosok az Isten haragjának poharát egész fenékig lesznek kénytelenek kiüríteni,“ s megint: „A részegesek az Isten országába nem juthatnak.“ (Kor. I. 6. 10.)

Borszasztók az iszákosságnak következményei: ez megfosztja az embert

méltóságától, aláássa egészségét, életét; tönkreteszi vagyonát, szegénységbe, szegyenbe sodorja, — megfosztja becsületétől, megfosztja tekintélyétől; hűtlenségre, lopásra, sikkasztásra vezeti, mert a szenvedély kielégítésére pénz kell, jöjjön az akárhonnan. Életuntságot szül, öngyilkosságra vezet!

Végére nem jutnék, ha mindazon esztelenségeket rajzolni akarnám, melyeket általánosságban a részegeskedés szül, azért csakis azokra az iszákosság okozta szomorú következményekre utalok, melyek a csendőrre nézve oly végzetesek szoktak lenni.

A tapasztalás bizonyítja, hogy azok, a kik rabjai az iszákosságnak, ittás állapotukban oly cselekményekre, oly kihágásokra, vétségekre, sőt büntetésekre engedik magukat ragadtatni, melyek által egyrészt a lakosság és a hatóságok bizalmát teljesen elvesztik s így közvetve az intézmény féltve őrzött jó hírnevét s tekintélyét is veszélyeztetik,

— más részről pedig maguk maguknak ássák meg erkölcsi sirjukat.

Lehet-e jó csendőr az, a ki részeges? Ki fogja hinni, hogy az ilyen buzgalommal, jó kedvvel s odaadással fogja végezni kötelességeit, fogja szolgálni az intézményt?

Első gondja pénzt teremteni elő, mert a kicsapongásra, esztelen mulatozásra, élvhajászatra pénz és ismét pénz kell; az adósságok szaporodnak, velök a botrányok, feljelentések és fenytések s a csendőr csakhamar ott áll, hogy a nemes hivatásról alig bir némi homályos sejtelemmel, kedvét veszti szolgálatának teljesítésében, lanyhává válik, ellen-szenvvel végzi teendőit. De ez még nem elég!

Mámoros fővel, izgatott kedélyállapotban hányszor él vissza fegyverével, hányszor bántalmazza az embereket; — őrszolgálatban mennyi kötelességmulasztást követ el, mennyi szabálytalanságot, mennyi kihágást!

S mi a vége e botrányos életnek?

Egyik a büntetés elől gyáván menekül a halálba, öngyilkossá lesz! Másik pedig bünt bűnre halmozva odáig jut, hogy a testületből távozni kénytelen, szégyen s gyalázat közt tengetinyomorult életét, vagy a romlás útján tovább halad, míg a törvény nem vet gátat üzelveinek.

Sajnos, hogy tények bizonyítják a mondottakat. Idézek egynéhányat intő s visszarettentő példaképpen. Neveket nem említek, hisz ezek amúgy is ismeretesek az „Oktatólagos Parancsokból“.

Egy dunamenti őrön történt, hogy egy csendőr bor mellett való mulatozás után környezetével összeszólalkozott, a vita hevében kardot rántott, két egyént súlyosan megsebesített és az önkeze által ontott vér láttára fegyver után nyult s öngyilkossá lett.

Egy másik csendőr szolgálat közben korcsmákban mulatozott, a bevásárlás

czéljából a közgazdálkodásból kikapott pénz egy részét szeszes italra fordította és nagymérvű ittasságból való felocsudásnál előállni szokott keserü önvád behatása alatt, midőn ugyanis belátta bűnös cselekményének horderejét és az abból reá háramló következményeket, véget vetett életének. Mi vitte az elsőt öngyilkosságra, s mi a másikat sikkasztásra s ugyancsak öngyilkosságra, ha nem az iszákosság? . . .

Ez évben történt, hogy egy csendőr többet talált inni a hires Becsali csárdában. Késő este ittas állapotban a városba indult, de irányt tévesztve a Vágdunának ment, abba belebukott s ott lelte halálát.

E szerencsétlen csendőr különben józan életü, takarékos ember volt. Szeszes italt általában ritkán ivott és mégis ittasságának esett áldozatul! Mily intő s óvó példa ez, megérdemli, hogy gyakran gondolj reá!

Egy alföldi órsön történt, midőn a laktanyában mindenki lefeküdt s teljes

csend uralkodott, három csendőr a szobából egyenkint kilopódzva, elhagyta a laktanyát; a közel fekvő vendéglőbe mentek, ott lerészegedtek s reggel négy óra felé, mikor a legjózanabb hazamenetelre szólította föl a másik kettőt, ezek egyike fölugrott s kardot rántva, úgy sujtotta ezzel a felszólítót, hogy ez azonnal összerogyott.

Mily lealázó, midőn egyik csendőr a másikat részeg állapotában agyonveri! Átkozott iszákosság! mily sok rossznak vagy te kutforrása!

Két csendőr rabkiséretre lévén kirendelve egy szomszédos őrsre miután ottan a foglyot szabályszerűen átadták, felhasználva azon időt míg az őrsparancsnok a laktanyából kevés ideig távol volt, minden jelentkezés nélkül vacsora után a laktanyából kimentek s egy korcsmában annyi bort ittak, hogy teljesen lerészegedtek. Ily részeg állapotban betolakodtak egy zártkörű uri társaságba is, a hol botránnyos s alávaló

módon viselték magukat. A jelen volt szolgabíró rendre utasításait semmibe sem véve arczátlankodásukat addig folytatták, míg onnán kidobattak. A dolog vége az lett, hogy a két csendőr egyenként 15 napi szigorú fogsággal büntettetett meg s a büntetés kiállása után a testületből azonnal elcsapattak.

1888. évi július 10-én két csendőr szolgálatközben betért egy korcsmába, ott lerészegedett s a falun keresztül tántorogva tovább haladt. A nép hangosan csúfolta őket s korhelyeknek és semmirevalóknak elnevezte. Erre a csendőrök újra betértek a korcsmába, többeket bántalmaztak, sőt az ott lévők egyikét súlyosan meg is sebesítették. A sebesültnek testvére boszút forralva, az egyik csendőr súlyba tartott fegyverét hátulról kiragadta és a fegyver tusával oly ütést mért a csendőr fejére, hogy az összerogyott. — Ezalatt a másik csendőr bajtársának segített, le akarta venni fegyverét válláról, de ittassága miatt

erre képtelen volt. A mulatozó legények egyike látván a csendőr tehetetlenségét, fegyverét magához ragadta s oly csapást mért vele a csendőr fejére, melynek következtében ez szintén összerogyott. — Mikor a két csendőr eszméletét visszanyerte, a tömeg újra bántalmazta őket, majd a bíró megbilincselte s a legközelebbi örsre szállította.

Minő büntetést érdemel az ily csendőr, a ki megfélekedzván emberségéről, hitéről s becsületéről, szégyent hoz katonai diszes állására, bemocskolja fegyverét s egyenruháját.

Az egy élő Istenre kérlek! — a közjó érdekében, a haza nevében kérlek! legyen annyi hited, annyi becsületérzésed s ne árts az intézmény kipróbált jó hírnevének, — ne ingasd meg a nép bizalmát a testület iránt, — ne rontsd le a csendőrség tekintélyét szertelen kicsapongásaid, iszákosságod által!

Óvakodjál az iszákosságtól, e minden

rossznak kútforrásától s minden alkalomtól, mely erre vezet!

Elmélkedjél gyakran az iszakosság borzasztó következményeiről. A kisértet idején kérj segítséget onnan felülről, imádkozzál s bizonyára erőt fogsz nyerni e kisértet legyőzésére.

Nem mondón: ne igyál! Igyál, de mindig mértékletesen. Ugy élvezd Isten adományait, hogy általuk megerősödve, elvégezhessed Isten, a király s a haza iránti kötelelességeidet!

Csendőrök! Ti barátok, bajtársak s testvérek vagytok egymás közt; óvjátok egymást az iszakosságtól! Ha igazi bajtársi szeretet él keblünkben, legyünk azon, hogy megtévedt bajtársunkat a javulás ösvényére visszatereljük. A jó akarat nem ijed vissza a nehézségektől, a valódi bajtársi szeretet annál erősebb, annál hathatósabb, minél több gátot lát maga előtt. Intsük, buzdítsuk rendetlen életű bajtársunkat! Jó példaadással, jó tanácscsal, intelmekkel és figyelmez-

tetéssel szivére hassunk. Maga idején, okosan, tapintatosan és a szeretet hangján szóljunk hozzá; ez által hasznos szolgálatot teszünk a hazának s a közjónak.

Befejezésül még egy példát az életből. Egy huszárcapitány beszélt nekem: Szolgáltszázadomban egy huszár, a ki annyira rabja lett a mértéktelen ivásnak, hogy az italért kész volt becsületét, egészségét, lelke üdvét is feláldozni. Különben ügyes katoná volt s jól értette dolgát, de ha akárhányszor föl is vergődött az altisztségre, mindig lecsaptuk ismét közlégénynek, mivel részegségében mindig valami nagy hibát követett el. Rendes zsoldja nem volt elég torkára s így sokszor hamisságra is vetemedett. Egyszer hadgyakorlatok alkamával ellenség kutatására lett kiküldve, de ő ellenség helyett kikutatta a legelső korcsmát, ott több óráig tivornyázott, majd mélyen elaludt. — Fölébredvén, búsan nyergelte föl

lovát, mert tudta, mi vár reá. A század után indulva, az uton elgondolkodott vétkes szenvedélyéről. „A bor, bor! — gondolta magában — csak erről tudnék leszokni!“ Ezalatt patakhoz értek. Meg akarta lovát itatni. Odaállt hát a patak mellé. A ló ivott egy ideig, aztán fölemelte fejét. A huszár még keveselte s nógatta lovát a további ivásra. De hasztalan, a ló nem ivott többet, mint amennyit természete megkívánt. E jelenet, bár nem volt új előtte, üdvös elmélkedést keltett benne. „Lásd — szólt magában — ez a ló is megszégyenít téged; bárhogy biztatod, egy cseppel sem iszik többet, mint amennyi szükséges neki; te ellenben annyiszor iszol mértéken túl.“ — Ez elmélkedés erős elhatározást szült a huszárban. Utólérte századát, kiállotta büntetését, de ez időtől fogva senki sem látta őt részegen. Vissza is nyerte becsületét, társainak bizalmát s nemsokára úgy ismerték, mint az ezred legderekább őrmesterét.

A tisztátalan életről.

Ez a legocsmányabb bűn, „ne is nevezsessék közöttetek“. Alig irható le, mily óriási pusztítást visz véghez e bűn az ember lelkében. Eltompítja az értelmet, gyöngíti az akarat erejét, megöli a kedélyt, meggyilkolja a lelkiismeretet, kiűzi az ember szivéből az ártatlanság s Isten iránti szeretet érzelmeit. — Életöröm, bátorság s vitézség helyébe szomorúságot, gyávaságot s gyöngeséget hoz. A míg a rómaiak edzették testüket, a viláგuralom az ő kezökben volt, amint azonban a kéjelgés vett erőt rajtuk, „Róma ledőlt s rabigába görnyedt.“

A testre nézve valódi méreg. A szentatyák, tudós orvosok és a tapasztalat egyhangulag bizonyítják, hogy egyetlen bűn sem boszulja meg magát oly rettenetesen az emberi természetben, mint ez. Megtámadja az ember idegzetét, gyengíti életerejét, aláássa egészségét, fölemészti egész testét. Hányan

lézengnek elsatnyult testtel, kik alig bírják mozgatni fásult tagjaikat. Menj kérlek! menj a kórházba s látogasd meg ott szerencsétlen bajtársadat, ki megfeledkeztén a tisztaság erényéről, romlott nőszemélynek esett áldozatul. Ott látod őt nyomorogni, inkább árnyékhoz hasonlít, mintsem élő emberhez. Teste tele van fekélyekkel, egyik tagja a másik után rothad; felgyógyuláshoz nincs remény, mert a vér, az életnedvek meg vannak mérgezve.

Sok-sok szomorú esetről tanuskodnak a kórházak és a tébolydák, a tisztátalan életű emberek utolsó menedékhelyei. Hány ember hal meg, hány ember megy tönkre, vagy lesz nyomorékká egész életén át csak azért, mert az érzéki gyönyörrel telt méregpoharat mohón hajtotta föl s vele testét és lelkét is megmérgezte. Halálos ágyán észretér ugyan, látja, hogy nyomorultan el kell vesznie, de magán segíteni nem képes, — későn van már!

Bizonyos derék családapa látván, hogy fia kicsapongó, parázna életre vetemedett, azon gondolatra jött, hogy egy képet fog az életből szemei elé tární, melyből láthassa, mily rettenetes következményei vannak a buja életnek már e földön is. Élvezette tehát egy kórházba, melyben mind olyan betegek sínlődtek, kik a kicsapongó életnek estek áldozatul. A sok kimerült, összeaszott, fekélyes sebekkel borított alak láttára, a kik kínjaikban kétségbeesetten jajgattak, — az ifju megborzadt s csaknem elájult. „Most már menj, rohanj tovább a megkezdett gyalázatos uton!“ szólt az okos apa. „Nemsokára szerencsésnek tartod majd magadat, ha e teremben menedékhelyet találsz, hol mint kicsapongásaidnak undok áldozata, mindenkitől megvetve, fogod nyomorult életedet bevégezni, a minek a te szegény atyád csak örülni lesz kénytelen.“ ...E szavak s a látottak oly benyomást tettek az ifjúra, hogy komolyan szakított előbbi

életmódjával s utóbb a katonasághoz kerülve, még társainak gúnyja sem bírta többé parázna életre csábítani.

A tisztátalan élet sok egyéb bűnre s gonoszságra csábít; nyomorba, szegyenbe, gyalázatba s végre az örök kárhozatba taszítja az embert. Egy bűn sem biztosít annyi zsákmányt a sátánnak mint a bujaság. E bűn benépesíti a poklot, mondja sz. Bernát. „Sem a paráznak . . . sem a házasságtörők nem fogják bírni az Isten országát.“ (Kor. I. 6. 6.) „Az ő részök a tüzzel és kénkövel égő tóban lesz.“ (Jel. 21. 8.)

Sok ember e bünt csak emberi gyarlóságnak, csekélységnek tekinti; de én azt mondom neked s ebben hivatkozom az örök igazság szavaira, hogy a hatodik parancsolat ellen bocsánandó bűn nincsen; mert gondolattal, tekintettel, kivánsággal, vagy szóval ép oly súlyos bünt követhetünk el, mint a tettel, ha azt tudva s akarva tesszük.

Nem egyszer mondják: maga az

Isten oltotta természetembe a nemi ösztönt s azért meg van engedve annak kielégítése is . . . Igazad lenne, ha esztelen állat lennél; de te ember vagy, a ki értelmével képes a jót a rossztól megkülönböztetni. Te keresztény vagy, kinek kötelessége szenvedélyein uralkodni; keresztény, a kihez Krisztus így szól: „A ki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát.”

Azt mondd, hogy a paráználkodás csak a természetes vágy kielégítése. Ez valóban furcsa beszéd! Hát ha valakiben fölébredne a vagyon s gazdagság utáni vágy, meg volna-e neki engedve, hogy raboljon és lopjon? Ha valaki gyűlöl téged, valjon azért szabadságában áll-e, hogy téged megtámadjon, vagy megöljön? Ki fogja ezt józan észszel állítani?

„Nem vagyok képes a gonosz hajlamnak ellentállani”, így mentegetődzik valaki. Pedig az ember sokra képes, ha akar. A gonosz hajlam is csak azért

vesz erőt rajta, mert szilárd akarattal útját nem állotta. Kerüld az alkalmat, a rossz társaságot s mindenek felett imádkozzál, hogy az Isten erőt adjon neked az érzékiség ellen megküzdeni, s biztosítlak, hogy e bűn nem fogja nyomni lelkedet.

A tisztaság erényének sok szép példájára akadunk a katonai pályán is. Jenő herczeg, a hires hadvezér, tiszta életet élt s nem tűrte, hogy az ő környezete erkölcsöt sértő szót ejtsen ki. Tilly tábornok, ki 32 csatát vivott s ugyanannyiban győztes maradt, úgyszintén Mercy és Turenne tábornokok s még más számosan, hősei valának a tisztaság erényének. — V. Károly császár nagy vonzalmat érzett egyik tisztjének felesége iránt s midőn udvaroncjai tanácsolták neki, hogy magát teljesen engedje át érzelmeinek, így szólt: „Isten ments, hogy megbántsam annak a férfiúnak becsületét, a ki az enyémet karddal védelmezi.”

Hogy szívünk ártatlanságát megőrizhessük, kerüljünk minden rossz társaságot és alkalmat. Tartsuk féken szemünket. A rossz könyvek s gyalázatos képek néma, de annál bensőbb behatásokkal ingerelnek ábrándozásra, tisztátalan gerjedelmekre. A hizelgők, csábítók s más nemüekkel való szabad társalgás, az éjjeli összejövetelek, ismeretség és szerelmi viszony veszélyesek a tisztaságra. A részegség és dobzódás, a henyélés és puha élet szintén édes anyja, nevelődajkája a bujaságnak, a legveszélyesebb ellensége a szív ártatlanságának.

Vigyázz! mert egy véteknél sem valósul annyira, mint ennél, hogy a ki egyszer a bünök eme posványába süllyed, Istennek rendkívüli kegyelme nélkül belőle ki nem szabadul. Kerüld a tisztátalan életet, mely állásodat annyira megbecsteleníti, mert valóságos torzkép az oly csendőr, a kinek büntől szennyes testét diszes egyenruha fedi, csillogó fegyver ékesíti.

A hazárdjátékról.

Ki veheti rossz néven, ha az ember egy kis időre félreteszi az élet gondjait s kellemes szórakozásban keres szellemi üdülést; ki vehetné rossz néven a csend-örnek is, ha szabad idejét szórakozással tölti el? — De az üdülés, a szórakozás különböző lehet; egynémely neme nagyon veszedelmes s azért szigoruan tiltva van; ilyen a hazárd-, vagy szerencsejáték, legyen az kártya, koczka, vagy pedig más ehhez hasonló játék, a hol az ember pénzét, vagyonát — ha ez még oly csekély is — a bizonytalan sorsra bízza.

Az ilyen játékok már magokban véve is veszélyesek s annál veszélyesebbek a következményeik.

A hazárdjátékok eredeti forrása a bírvágy s azon törekvés, hogy mások megkárosításával olcsó módon s fáradtság nélkül meggazdagodjunk. E vágy egyre fokozódik, végre szenvedélylyé lesz és a legborzasztóbb bűnökre és

igazságtalanságokra ragadja el az embert. Az ily szórakozás nem mondható a szellem felüdülésének; a nagyfokú izgatottság megtámadja a hazárdjátékos idegzetét és a testi erők felfrissítése helyett testi kimerülést eredményez.

A hazárdjátékos iriggy szemmel tekint társára, kinek a szerencse jobban kedvez; — haragra lobban, szitkozódik, átkozódik, ha egymásután nagy veszteségek érik, mindenkivel szemben kiméletlen.

A hazárdjátékkal elpocsékoljuk a drága időt, melyet saját javunkra, lelki üdvünkre és Isten dicsőségére sokkal hasznosabban lehetne értékesíteni. Ki ne tudná hány órát, hány éjszakát, hány napot áldoz fel sokszor némelyik a játék szenvedélyének? A nyerő még többet akar, a vesztes visszakivánja elvesztett vagyonát; a játéknak se vége, se hossza!

A hazárdjátékos nagy igazságtalanságot követ el családjá ellen is. A törődött szülő otthon éhezik, míg lelkiismeretlen fia utolsó garasát is a játék-

asztalra viszi. — Ha van fölösleges pénz, küldd ezt inkább szegény szülődnek vagy rokonaidnak, vagy tedd el, takarékoskodjál, egyszer majd rászorulsz. Ne hidd, hogy valamit nyersz. A nyert pénz a milyen könnyen jött, éppoly könnyen megy is. Legfeljebb e hármát tanulhatod meg: hogyan kell a drága időt elfecsérelni, másokat megcsalni s magadat tönkretenni.

Hány családot döntött már a hazard-játék szerencsétlenségbe; hányan jutottak általa koldusbotra? Hány emberrel történt már meg, hogy az elvesztett összeget helyrehozni iparkodván, mindenét, utolsó pénzét „a lapra tette”, adósságba verte magát, csalásra, sikkasztásra vete-medett s végre öngyilkossá lett.

Bizonyos fiatal gazda egészen neki adta magát a tivornyázás, korcsmázás és játéknak. Egyszer szülőjébe ment dolgoztatni, meghagyván feleségének, hogy ebédjét oda vigye ki utána. Az asszony szabadkozott, hogy nem vihet ebédet,

mivel nincs miből főzni, miután iszákosságával és játékdühével teljesen kifosztotta már a házat. Végre mégis megígérte, hogy visz neki délre valamit. Délben csakugyan utána ment a nő a szőlőbe s elébe tett egy befödött kosarat. A férj melléje ül, felbontja, de mit lát étel helyett a kosárban? Saját kiéhezett kis gyermekét. „Miután mindennek végére jártál, itt van, edd meg félig éhenhalt gyermekedet is!” — szolt neje szomorú hangon s azzal kivéve a bágyadt gyermeket, karjaiba tévé. Ez meghatotta a fiatal embert. Beismeré hibáját s nejét szívére ölelve megfogadta, hogy más életet kezd. S többé csakugyan nem lépte át a korcsma küszöbét s nem vett kezébe kártyát...

Plátó a hazárdjátékot ördögi találmánynak mondja. A józan ész elítéli, az egyházi s világi törvények tiltják e játékot, s éppen úgy tiltják az utasítások is, a 9. § világosan mondja: „Iszákosság, pénzben kártyázás, tivornyázás

és adósság csinálás oly erkölcsi hibák, melyeknek a csendőrségnél semmi szín alatt sem szabad előfordulni.”

Kerüld a romlás ezen örvényét! A hazardjáték nem fér össze a csendőr hivatásával. Az olyan csendőr, a ki játsszani szeret, a fegyelem ellen vét, mert képtelen kötelességeit teljesíteni. Folytonos izgatottságban átvirrasztott éjszaka után, bágyadtan, álmos képpel ébred fel; munkához, szolgálathoz nincsen hangolva, környezetéhez durva; órák mulnak, míg magához tér s józanul tud gondolkozni. A csendőr nem lehet e szenvedély rabja, mert az ő kötelessége éppen megakadályozni a szerencsejátékot s üldözni a hazardjátékosokat, nem pedig azt elősegíteni. A csendőr a törvény őre, nem szabad s nem engedhető meg tehát, hogy ő maga áthágja s kijátsza a törvényt.

A rossz társaságról.

Az ember társas lény. Maga az Isten oltotta az emberbe a társulási

öszönt; belénk oltotta a szeretetet és hajlamot, melylyel embertársunk iránt viseltetünk, — belénk oltotta a vágyat, hogy mások társaságát fölkeressük.

Az ember szívére s szellemére egyaránt nemesítőleg hat a jó társaság; ellenben alig képzelhető el nagyobb veszély, mintha az ember könnyelműsége folytán, vagy véletlenségből oly társakra akad, a kiktől csak rosszat tanulhat. Régi igazság az, hogy a rosszakkal való társalgás rosszra vezet, mert mi mást lehetne a rosszaktól elsajátítani, mint ismét csak rosszat. Ki romlott erkölcsű társakkal szövetkezik, elromlik.

De vajjon mennyiben veszélyeztet minket a rossz társaság? Ez megmételezi az ember erkölcsseit, mert helytelen alapelvek, vétkes vélemény magvát hinti el az emberben. Már pedig a helytelen alapelv, szemérmetlen, trágár beszéd békéba veri a lelket — s az embernek gyakran éveken át kell küzdenie, hogy szabaduljon a rossz benyomástól, melyet az

ilyen beszéd előidézett, hogy szabaduljon a rossztól, melybe magát az erkölcstelen társaságban néhány nap alatt beleélte.

Jó erkölcseinket a rossz társaságban fenyegeti még az álszemérem és álnok rettegés. A gonosz ember igazság gyanánt tünteti fel hamis elveit. Rábeszélés az ő mestersége, e mellett vakmerősége is határtalan. A fájtalan beszédet tréfának, a kárhoztató szerencsejátékot szórakozásnak, mulatságnak tartja; s fölvilágosodottságnak nevezi azt, ha valaki pellengérré állítja hitét s vallását, ha szidja, gyalázza a szenteket. A tapasztalatlan ember hallja a szemérmetlen szavakat, melyeket piszkos szájú társa oly meggyőző s oly nagy hangon beszél el, nem akar, vagy nem mer ellene fölszólalni, — és tűri s hallgatja a bűnös nyelvet, — lassan megszokja a hangot, megszokja a szót és azt szajkó módjára utánozva, szinte kérkedik azzal mennyire haladt már az erkölcsi sülyedés útján a végromlás felé!

A rossz beszédhez járul a rossz példa is. Sokan csak azért követik a rossz példát, hogy mások kedvében járjanak; a társaság kedvéért gyakran oly helyekre mennek el, melyek látogatását tisztességérzetük tiltja s hol különben talán sohasem fordultak volna meg. Vannak, a kik a gonosz társak bűnrészeseivé lesznek, olyasmire vetemednek, a mire különben alig gondoltak volna; s mindezt társaik kedvéért teszik, a kiknek nem tudnak, nem képesek ellenállani.

Mi hátráltat oly sok embert a jobbulásban? Csakis a rossz társak. „Ha megváltozom, ha ezzel az emberrel többé nem jövök össze, ezt a rossz társaságot nem látogatom, ezt a házat kerülöm, ezt a sértést meg nem boszulom, ezen az istentiszteleten jelen leszek, ezt az erényt gyakorlom, ha nem élek, többé a világ izlése szerint, — mit fognak az emberek rólam mondani?” Így gondolkozik igen sok ember s tovább rohan a romlottság lejtőjén.

Mennyire ártalmas az ilyen társaság! Mennyi bajt s veszedelmet okozott már az embereknek! Hány ember ment már tönkre iszákos, kártyás emberek társaságában. Hány szép reményekre jogosított ifjú lett a rossz társaság áldozata. Hány szülő szive elszorul a fájdalomtól, midőn gyermekét a rossz társaságban látja.

Beismeri ezt a legtöbb ember is s ha kiábrándul, nem egyszer mondja: Ezen és ezen ismeretség volt kezdete az én félrevezettetésemnek, azóta sajátítottam el a rossz erkölcsöket, azóta vagyok a legalávalóbb szenvedélyek és legocsmányabb bűnök rabja!

Kerüld azért a rossz társaságot. A közmondás is tartja: „Fiam, ha a gonosz csábít társul, ne kövesd őt, ne tarts vele, vonulj vissza, mert a rosszak rosszban törik fejüket.” Sz. Chrysostom pedig mondja: „Ha a jámbor ember érintkezik az istentelennel, nem a jámbor téríti meg a gonoszat, hanem a gonosz rontja el a jámbort.”

„Ki a vallást gyűlöli, — mondja Szilvio — ki tiszteletlen fiú s rossz-akarátú testvér, ne köss vele barátságot, habár arcza s modora, ékes szava, ismereteinek sokoldalúsága volna is. Mutassa bár irántad a legmélyebb érzelmeket, ne méltasd őt bizalmadra. Csak az erényes ember bír oly tulajdonokkal, melyek érdemessé teszik a barátságra.”

Tudom, hogy mint csendőr vissza nem vonulhatsz a pusztába mint egy remete, emberek közt kell laknod s velök társalognod; de válogasd meg jól az embereket, a társaságot, mert a rossz társaság megfoszt a becsülettől s csorbítja a csendőr tekintélyét. Légy méltó tagja a testületnek!

Az öngyilkosságról.

Nincs oly csapás, nincs oly szerencsétlenség, melyet az ember el nem viselhetne, ha erősen hisz az Istenben; s nincs oly szenvedély, melyet a vallás meg nem fékezhetne. A ki tehát a

keresztény hittől egészen át van hatva, az tengernyi bánatában is nyugodt s boldog lesz. Ellenben a hitetlen ember, ha balsors vagy csapás éri őt, kétségbe esik s kétségbeesésében kioltja nyomorult életét. — Miért? mert a hitelenség az embert csak e világra neveli, vagyis élvezetre s mindig csak élvezetre; vad indulataira hagyja, elégedetlenné teszi önmagával, viszonyai s állapotával. Ha pedig a bűn boszút áll, ha szerencsétlenség éri, vagy ha szenvedélyeit többé ki nem elégítheti, akkor erőszakosan kezébe szorítja a gyilkot, mondván: öld meg magadat!

S így történik, hogy őszbe borult aggastyánok, kik az évek hosszú sorával megküzdve a sír széléhez jutottak; erőteljes férfiak, kik még életük feladatának legfontosabb részét sem teljesítették; serdülő ifjak, kik még alig tanulták az életet ismerni, sőt gyermekek, kik alig ébredtek az élet tudatára, — egyaránt tépik szét életük fonalát.

Vannak esetek, melyekben az élethez való ragaszkodás más nagyobb kötelesség által háttérbe szorul, melyekben saját életünket veszélyeztetni, sőt feláldozni nemcsak tiltva nincsen, hanem ezt tenni szent s mulaszthatatlan kötelességünk. Midőn az Isten dicsősége, saját embertársuk lelki java, hazánk és királyunk ügye megkívánja, készen kell lennünk feláldozni életünket s vérünket!

Ámde az öngyilkosság, történjék az bármikép, mindig borzasztó nagy vétek.

Az öngyilkos vétkezik az Isten ellen, kié egyedül az élet és a halál fölötti uralom, minthogy ő adta mindenkinek az életet. Azért nincs joga az embernek saját élete fölött határozni, s ettől önmagát megfosztani. „Én ölök — úgy mond az Úr — s én elevenítek.”

Vétkezik továbbá az öngyilkos az emberi társaság ellen, melynek tagja lévén, a közjó előmozdításán munkálkodnia kell. Ne mondja senki, én sze-

gény, üldözött, megbecstelenített ember vagyok, én senkinek sem használhatok, mert ha már másképen nem, legalább a jó példa által lehet hasznos.

Ha már az öngyilkosság oly nagy bűn a társadalom ellen, minő büntény ez a családhoz tartozók ellen! Minő bünt követ el az oly apa, ki erőszakkal tépi szét ama köteléket, mely Isten előtt kötötett egykor az oltárnál. Mi lesz a szerencsétlen árvákból, kik még alig izlelték meg a gyermeki szeretet boldogságát?

Némely fiu, ki a kétségbeesés szavára hallgatott, az által szüleit, rokonait a legnagyobb szerencsétlenségbe dönti. Hálátlan fiu! számtalan könnyeket facsarsz ki édes anyád szeméből, ki szive alatt hordozott, ki fájdalomban szült, ki bánat s aggodalom közt fölnevelt; hálául feldúlod életboldogságát, s ő keserűség s végtelen fájdalom közt tölti el öreg napjait. — S a te apád? Oh nem tud az már aludni, a szégyen

■ s fájdalom megfehériti haját, görbedve jár-ke, minden öröm elbujdosott tőle. Még ha Istennek csendes házában térdre borul s imádkozni akar, te lebegsz mindig szemei előtt s az örök világosság, mely az oltár előtt ég, ama kínos gondolatot kelti fel benne: vajha neked is fényeskednék az örök világosság!

Oh, a ki látta egy apának, egy anyának szívmarczangoló bánatát, a ki halotta azok keserves panaszát, csak az, egyedül az tudja felfogni mily súlyos, mily nagy bünt követ el az öngyilkos a családhoz tartozók ellen!

Vétkezik az öngyilkos végre önmaga ellen is. Hiszen az embernek önmagát szeretnie kell. Az önszeretet s föntartás ösztönét maga az Alkotó öntötte nemcsak belénk, hanem minden állatba is. Nézd bár a legparányibb rovar, mennyire védi magát, ha életveszélyben forog! És az ember képes önmagát életétől megfosztani. Borzasztó büntény ez!

Bármennyire dicséri s magasztalja a hitetlen világ az öngyilkos bátorságát, ha jól megfontoljuk a dolgot, az öngyilkosság nem valami vitéz tett, hanem a legnagyobb gyávaság. Mert kérdezzük csak, miért lesz az ember öngyilkossá? Hogy csalatott reményének, nem sikerült vállalatának kínjai, elvesztett vagyona, egészsége, becsülete s tekintélye fölötti fájdalmak alól meneküljön.

Már pedig a ki a szerencsétlenség elől kitér, az nem bátor ember! Olvassuk sokszor a lapokban, hogy egy hűtlen kezelő, ki nagyobb pénzüsszeget elsikkasztott, midőn elfogták, kivégezte magát . . . Hát lopni és azután a büntetés elől menekülni, az valami nagy bátorság? A ki férfi akar lenni, az a büntetést, melyet megérdemelt el is fogadja, s ha ezt kiállotta s egy új, jobb életet kezd, — elenyészik a szenny, mely nevéhez tapadt, Isten s ember előtt becsületét visszanyeri. Olvassuk

sokszor, hogy némely ifju, ki szertelen kicsapongásaival életét tönkretette, nem birván roncsolt egészségének romjait elviselni, öngyilkossá lesz. Tehát a fájdalom elől a halálban keresni menedéket, ez valami nagy bátorság?

Azt is hiába mondja a hitetlen világ, hogy ha az ember becsületét elvesztette, jobb meghalnia, mint szégyenletes életet folytatnia. Balga beszéd! Öngyilkosság által senki se mossa tisztára becsületét, mert halála után is fennmarad annak az emléke s még ki sem hült az öngyilkos teste, — lelke már az ítélő biró előtt áll, a kiről írva van, hogy „rettenetes az élő Isten kezébe kerülni”.

Óvszerek az öngyilkosság ellen.

Az öngyilkosságnak, e siralomra méltó cselekménynek, mely korunk sokféle tévedéseit megkoronázza, okai gyanánt a testi szenvedést, búskomorságot, a vagyonnak hirtelen, vagy teljes elvesztését, a gyalázat vagy büntetéstől

való félelmet, mértékletlenséget, fajtalanságot, egy szóval e vagy ama szenvedélyt hozzák fel. Tény is, hogy ezek alkalmat nyújtanak az öngyilkosságra; hanem mélyebb okát, melyből az öngyilkosság származik, tulajdonképeni forrását nem ott kell keresni.

A keresztény hit csökkenése, a mindegyre terjedő hitetlenség, korunk anyagiás bölcsekedése az igazi forrás, melyből az öngyilkosság ered. A hívő keresztény a szégyen s gyalázat közt nem vigasztalhatlan, nem esik kétségbe s nem tör saját életére; a szenvedés s küzdelemben, a gúnyban s megvetésben, börtön s bilincsekben csak az Isten büntető kezét látja, ki azért ostromoz, hogy a bűnöst az igazi útra vezesse.

A hit a leghathatósb óvszer az öngyilkosság ellen, legbiztosabb kísérőnk az életben, legjobb vigaszunk a szerencsétlenségben. Őrizd tehát szivedben a hitet, légy mindenkor vallásos s imádkozzál! Imádkozzál kivált a kísértet

órájában: „Bizony bizony mondom neket, ha mit kérendetek az Atyától az én nevemben, megadja nektek”. (Ján. 16. 24.). Mily vigasztaló szavak ezek a nehéz próbára tett szegénynek, kinek élete a szenvedések egész láncolata, kezdve a bölcsőtől, egész a sírig. Minő vigasztaló szavak ezek az elhagyatott-nak, ki hiába tárja ki kezeit emberi segély után, tudván azt, hogy van valaki, a ki sanyargatott szívének legtitkosabb sóhajtását is hallja, ki atyai szeretettel örködik felette.

Hívd segítségül a boldogságos Szüz Máriát, hisz ő a szomorúak vigasztalója, betegek gyógyítója, életünk, üdvösségünk s reményünk!

Verd ki eszedből a sötét gondolatokat, fojtsd el mindjárt az első komor gondolatot; dolgozzál, hogy a kísértet rajtad erőt ne vegyen. Társalkodjál vidám s istenfélő emberekkel.

Ha tovább zúg a vihar, gondold meg, hogy a szendvedésből mindenkinek

kijutott; együtt jár ez az étellel, s csak ott a síron túl élvezhet az ember zavartalan boldogságot. Tűrj, szenvedj és remélj! A jó Isten az embernek a reményt nem ok nélkül adta utitársul; ki remél, veszve nincsen.

Kérdezd meg a szegény rabot, ki a börtön sötétjében sinlődik és sírva, keseregve viseli nehéz lánczait, — kérdezd meg: mi tartja őt vissza, hogy fejét penészes sziklafalán szét ne zúzza, ha nem a szabadulás reménye? — Kérdezd meg az ifjut, ki már élete rózsaszakában könnyeivel ázottan eszi kenyerét, mi ad kitartást neki, ha nem az édes remény? Kérdezd meg a siró öreget, ki fájó szívvel látja, hogy már mindenkinek útjában áll; ki évei súlyát már-már alig bírja gyenge vállain s maga is naponta imádkozik kimulásáért, — kérdezd meg: mi ad mégis erőt roskatag tagjaiba, ha nem az édes remény? — Kérdezd meg az embert, kit a szerencsétlenségnek sokasága mindené-

től megfosztott, ki pirulva jár küszöbről küszöbre, sküszöböt küszöb után kénytelen elhagyni, mert a mitalamizsna gyanánt kap, az csak gorombaság, kérdezd meg: mi önt beléje türelmet, ha nem az édes remény? Kérdezd meg a szegény beteget, ki évek óta fekszik az ágy szalmáján, kínlódva: nincs-e keblében a keserőségek sötét felhői közt is egy sugár, az édes remény, mely őt arratanítja, hogy az Isten minden fájdalmát gazdagon megjutalmazza, ha talán itt a földön nem is, de biztosan a siron túl.

Légy pontos kötelességeid teljesítésében! Óvakodjál minden rossztól, mert a bűn, a kicsapongó s könnyelmű életmód leginkább vezet az öngyilkosságra. Ha vétkeztél, legyen elég erőd s bátorságod a megérdemlett büntetést el is fogadni, leszenvedni s a rosszat jóvá tenni. — Gondold meg, hogy férfihoz méltó dolog a csapásokkal dacolni, azokkal megküzdeni s azokat bátran elviselni!

Ha bűnös vagy, keress orvosságot a sz. gyónás s áldozásban, ott fogsz lelni nyugalmat, megnyugvást s erőt. Maga Jézus Krisztus, az Isten fia, ki a tengeri viharok parancsolt, betegeket meggyógyított s halottakat föltámasztott a ki a sátán kísértéseit legyőzte — Ő jön a legszentebb Oltáriszentségben a mi szivünkbe és Ő az öngyilkosságra kísértett embernek nem adna elég erőt a kísértet legyőzésére? Ő mondotta; „A ki eszi az én testemet éz issza az én véretem, örök élete vagyon s én föltámasztom őt az utolsó napon.” (Ján. 6. 55.)

Légy állhatatos a hitben, légy erős s férfias, imádkozál! Ez az utolsó szavam s tanácsom: imádkozzál!

IV. BEFEJEZŐ RÉSZ.

A csendör halála.

Mi a halál? Egy küzdelemteljes, bajokkal és fájdalmakkal teli élet befejezése. Elválás azon világtól, melyben a teljes boldogságot még az sem nyerheti el, a ki vele teljesen meg volt elégedve.

Képzeld magadnak egy hadi hajót, mely a nagy tengeren messze országok felé vitorlázik. Míg a hajó folyton halad útjában, az úszó óriás egyik félreeső helyén egy matróz holtteste nyugszik.

A nap leáldozik. Sötét ég borítja a pusztát látó-határt, sári csend honol a hajó fedélzetén. Akkor készülnek a megholtnak bajtársai a temetésre. Megható, fenséges látvány! A pap megjelenik a hajó fedélzetén. Néhány hajóslegény elhozza a gyolcslepedőbe takart

holttestet és a pap lábaihoz teszik le. — A csillagok halvány fénye illő a temetés szomorú képéhez A hajó szakadatlanul tovább evez. Harangszót nem hallani, csak a gép zakatol s a hajó döbörgésébe a felkavart tenger moraja vegyül. A hajó négy oldalán őrt álló matrózok szokásos módon az éj első óráját jelezték. A pap mondja utolsó imáját: kéri a Mindenhatót legyen könyörülettel annak a lelke iránt, a ki éppen most jelent meg bírói széke előtt, beszenteli a holttestet a jövő föltámadás reményében. Beszenteli a megholtak sírját: a tengert és szomorú s mégis vigasztaló szavait egy rövid „amennel” végzi. A holttest gyorsan csúszik végig a deszkán a tengerbe. Most érintette a tenger felületét, a lábaihoz kötött ködarab erővel húzza le a mélységbe . . .

Oh mily borzasztó, mily rettenetes volna, ha a vallás az ily szomorú jelenségekre a feltámadás reménységét nem

vetné! Rettentő a halál bárhol érjen is, vizen vagy szárazon, békében vagy háborúban, az élet reggelén, vagy az élet alkonyán. Oly pillanat ez, a melytől az örökkévalóság függ, hogy örökké boldog vagy boldogtalan légy.

A jó csendőrt, kit egyenruhája, fegyvere, életpályája folytonosan emlékeztet a halálra, — a jó csendőrt nem szomorítja el a halál gondolata; nem teszi félénkké, bátortalanná annak tudata, hogy neki is egyszer meg kell halnia, legyen az hivatása teljesítésében, vagy csendes otthonában. Ellenkezőleg, ez csak buzdítani fogja az erkölcsös és erényes életre, hogy a halál esetleg készületlenül ne találja. Úgy fogadja a halált, mint ama haldokló agg, ki papjának vigasztaló szavaira emigy válaszolt: „Tisztelendő atyám! szégyen volna reám nézve, hogy én, a ki 80 évig éltem, e hosszú idő alatt sem tanultam volna meg, hogy kell egy negyed órai halál küzdelmét kiállani.”

Egy öreg katona jött egyszer V. Károlyhoz s arra kérte, engedje meg, hogy a hadseregből kiléphessen. A császár csodálkozott a kivánságon, dicséretekkal halmozta el az agg harczost s jutalmakat kínált neki hosszú szolgálata alatt tanúsított hűségéért. „Felség! nem kérek én jutalmat, sem kitüntetést — mondá a vén katona — egyedül csak engedélyt kérek, hogy csendes magányba visszavonulhassak, mert szeretnék egy kis időt nyerni, hogy a halálra készülhessek.” A császár megadta neki a kívánt engedélyt. „Eddig te voltál az én katonám, én a te vezéred, — most te légy az én vezérem s én leszek a te katonád”, így szólt a hatalmas császár és lemondván az uralkodásról, a kolostor magányába vonult vissza.

Kell-e még világosabb példa, meggyőzőbb bizonyíték arra nézve, mennyire fontos, hogy minden halandó készüljön a halál elfogadására.

„A halál mindenütt reád leskelődik, légy okos és várd te is mindenütt,” mondja sz. Bernát. Soha se tudjuk mikor üt majd életünk utolsó órája, — nem tudjuk, melyik nap lesz életünk utolsó napja. S éppen ez okból úgy éljünk, hogy minden napot életünk utolsó napjának tekintsünk.

Csak az fogadhatja nyugodtan a halált, a ki becsületesen töltötte be élethivatását. Csak az nem fog irtózni a haláltól, csak az fog nyugodtan meghalni, a ki erősen hiszi, hogy a halál az életet csak megszakítja, de meg nem semmisíti; a hi erősen hiszi, hogy az ember tulajdonképeni célja ott van a sötét siron túl, ott az igazi élet, az örök boldogság!

Egy törődött aggastyán, kinek halálos ágyát gyermekei és unokái körülállották, álmában háromszor mosolygott. Midőn újra felnyitá szemeit, egyik fia azt kérdé tőle, miért jelent meg a kedves mosoly háromszor ajakán? A jám-

bor aggastyán így szólt: „Először emlékeztem életemnek minden örömére s mosolyognom kellett, hogy az ilyen szappanbuborékoknak az emberek oly fontosságot tulajdonítanak. Másodszor emlékeztem életem minden fájdalmára és örültem hogy annak tövisei többé meg nem sebezhetnek, hogy végre elérkezett az idő, a mikor rózsák teremnek számomra. Harmadszor a halálra gondoltam s mosolyognom kellett, hogy az emberek annyira rettegenek tőle, pedig ez veszi le a fáradt vándor válláról a keresztet, ez kíséri a lelket egy magasabb élethez!”

Meghalni az emberiség javaiért,
 Mily boldog, mily dicső halál;
 Szebb s boldogítóbb egy hasztalan élet
 Minden kéjmámoránál!

TARTALOM.

	Lap.
Előszó	5

I. Rész.

A csendőr kötelességeiről.

Az eskü	11
A hűségről	15
A vitézségről	19
Az engedelmességről	23
A testületi szellemről	27
A becsületről	31
A hazaszeretetről	36
A király iránti szeretetről	41
Az előljárók iránti tiszteletéről és az alárendel- tek iránti szeretetről	46
A szülők iránti szeretetről	51
A társas szellemről	56
A munkásságról és a rendszeretetről	62
A csendőr emberbaráti szeretetéről	68

II. Rész.

A csendőr vallásos kötelességeiről.

A vallásosságról	75
A hitről	79

	Lap.
Az istentiszteletről	86
Az imádságról	88
A templomban való magaviseletről	93
A társalgási modorról	97
Lelki üdvösségünk gondozásáról	101
A lelkiismeretről	105

III. Rész.

A bűnös, könnyelmű s kicsapongó életmódról.

A káromkodásról	109
A hazugságról	114
A rágalmazásról	117
A haragról	121
A lopásról	126
Az iszákosságról	132
A tisztátalan életről	149
A hazardjátékról	156
A rossz társaságról	160
Az öngyilkosságról	165
Óvszerek az öngyilkosság ellen	171

IV. Befejező' rész.

A csendőr haláláról	177
-------------------------------	-----
